

LAPSEN TIE KOTIHOIDOSTA PÄIVÄKOTIHOITON VANHEMPIEN KERTOMANA

Kasvatuskumppanuuden toteutuminen siirtymävaiheen ajalta
kahdessa Lounais-Lapin kunnassa

Maarit Heikka

0481140

Pro gradu- tutkielma

Kasvatustieteiden tiedekunta

Kasvatustiede

Satu Uusiautti

Lapin Yliopisto

Kevät 2019

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ.....	3
1 JOHDANTO.....	5
2 VARHAISKASVATUS LAPSEN KASVUN, KEHITYKSEN JA HYVINVOINNIN TUKENA	9
2.1 Varhaiskasvatuksen yleispohdinta	9
2.2 Päivähoito varhaiskasvatuksen muotona.....	11
2.3 Varhaiskasvatuksen tavoitteet.....	13
2.4 Varhaiskasvatuksen haasteet.....	16
3 KASVATUSKUMPPANUUS.....	19
3.1 Kasvatuskumppanuuden määrittelyä	19
3.2 Kasvatuskumppanuuden haasteet.....	22
3.3 Vanhemmat ja kasvatuskumppanuus.....	24
4 TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	29
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	30
5.1 Tutkimusotteen kuvaus.....	30
5.2 Tutkimusote.....	31
5.3 Tutkimushenkilöt ja aineistonkeruu.....	33

5.4 Tutkimusaineiston analysointi.....	36
5.5 Tutkimusaineiston luotettavuus ja eettisyys.....	37
6 TUTKIMUSTULOKSET.....	40
6.1 Päivähoitoon hakeutumisen prosessi vanhempien kokemana.....	40
6.2 Merkitykselliset asiat päiväkotihoidon aloituksessa vanhemmille ja lapsille	41
6.3 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen henkilöstön kanssa päiväkotihoidon aloittamisen siirtymävaiheessa .	43
6.4 Päiväkotihoidon aloittamisen haasteet	45
6.5 Vanhempien saama tuki siirtymävaiheen aikana.....	46
6.6 Siirtymävaiheen kehittäminen	48
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	51
LÄHTEET.....	53
LIITTEET	
Liite 1 / Tutkimuslupa-anomus	57
Liite 2 / Saatekirje vanhemmille	58
Liite 3 / Kyselylomake vanhemmille.....	60
Liite 4 / Tutkimussuunnitelma.....	63

Lapin yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta

Työn nimi: Lapsen tie kotihoidosta päiväkotihoidoon

Tekijä: Maarit Heikka

Koulutusohjelma/oppiaine: Kasvatustieteiden tiedekunta, kasvatustiede

Työn laji: Pro gradu -työ X Laudaturtyö__ Lisensiaatintyö__

Sivumäärä:66

Vuosi: 2019

Tiivistelmä

Lapsen siirtyminen kotihoidosta päiväkotihoidoon on ainutlaatuinen kasvuprosessi lapselle ja kaikille perheen jäsenille erilaisine toimijoineen. Lapsen siirtyminen kasvu ympäristöstä toiseen tuo aina haasteensa niin vanhemmille kuin päiväkodin henkilöstölle. Tässä siirtymävaiheessa on oleellisen tärkeää päiväkodin henkilöstön ymmärtää onnistuneen kasvatuskumppanuuden muodostamisen tärkeys vanhempien ja henkilöstön välille. Tämä siirtymävaihe on moninaisten tekijöiden sekä toimijoiden kokonaisuus, jossa on tärkeää huomioida vanhempien oma kasvatustyö erilaisine muuttujineen lapsen lähiympäristön toimijoina kunnioittavalla sekä arvostavalla tavalla.

Tutkielmassa tarkastellaan lapsen tietä kotihoidosta päiväkotihoidoon siirtymävaihetta kahden Lounais- Lapin kunnan päiväkotivanhempien kokemuksien kautta sekä miten vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden näissä tilanteissa. Tutkimukselle asetettiin seuraavat tutkimuskysymykset:

(1) Minkälainen on päiväkotihoidoon siirtymävaihe vanhempien kertomana Lounais- Lapin alueella?

(2) Millaisia kokemuksia vanhemmilla on kasvatuskumppanuudesta?

Tutkimusote oli narratiivinen. Aineisto kerättiin kyselylomakkeilla, ja yhteensä kymmenen vanhemman kokemukset lapsen siirtymisestä kotihoidosta päiväkotihoidoon toimivat aineistona, jota analysoitiin narratiivien analyysillä.

Tutkielmassa vanhemmat arvostivat kasvatuskumppanuuden onnistumista tämän siirtymävaiheen aikana sekä kasvatuskumppanuus koettiin avoimena, rehellisenä ja lapsiystävällisenä elementtinä päiväkotihoidon aloittamisen yhtenä tekijänä.

Avainsanat: narratiivinen tutkimus, kasvatuskumppanuus, päiväkotihoito, päivähoidon aloitus, siirtymävaihe

Suostun tutkielman luovuttamiseen kirjastossa käytettäväksi X.

1 JOHDANTO

Lapsen päiväkotihoidon aloitus on usein eräänlainen taitekohta lapsen ja perheen arjessa. Tällöin alkaa lapsella tietty itsenäistyminen sekä irtaantuminen tutun ja turvallisen vanhemman hoitotilanteista, ulottuvuudesta. Kiintymyssuhde lapsen ja äidin/isän välillä vähitellen irtaantuu, kun lapsen perustarpeiden tyydyttämisen ja hoitamisen päävastuu väistyy vanhemmilta päivähoidon henkilöstölle. Tietysti päivähoidon aloittamisen eri tekijät vaikuttavat tähän siirtymävaiheeseen totutteluun. Kyseisen siirtymävaiheen helpottavia ja/tai vaikeuttavia asioita ovat esimerkiksi lapsen ikä, perheen lapsimäärä, lapsen muut lähiympäristön tekijät ajatellen vuorovaikutustilanteisiin mukautumista, lapsen sosiaaliset taidot, lapsen iän mukainen kehitys kaikkine muuttuvine tekijöineen sekä haasteineen (Tervonen ym. 2013).

Yksilölliset eroavuudet lapsen sopeutumisessa päiväkodin aikuisiin sekä lapsiryhmään tuo omat haasteensa. Päiväkotihoidon aloitus jännittää niin lasta kuin vanhempia, perheen arjen sujuminen, käytännön järjestelyjen sujuminen kuin lapsen viihtymisen osaltaan päiväkotihoidon palvelujen käyttäjänä. Päiväkotihoidon aloittamisen yksi haaste niin päivähoidon henkilöstölle kuin vanhemmille on luontevan, turvallisen sekä mahdollisimman pysyvän kasvatuskumppanuuden luominen lapsen sekä perheen parhaaksi. (Ks. esim. Anderson ym. 2000; Conn-Powers ym, 1990.)

Vanhempia jännittää uuden käytännön `alun` aloittaminen sekä erilaiset mielteet lapsen onnistumisesta päiväkodin toimintaan, aikuisten (vanhemmat, päivähoidon henkilöstö) välisen yhteistyön sujuminen, kasvatuskumppanuus sekä kasvatuskumppanuuden kokonaistilanteen säilyminen kaikkia osapuolia tyydyttävänä ja turvallisena jatkumona päiväkodin kasvatustilanteissa. Lapsen (uusien) kaverisuhteiden

onnistuminen päiväkodissa, lapsen muut hoidolliset asiat (esimerkiksi ruokailut, ulkoilut, unijärjestelyt) ja muu päiväkodin toimintaan osallistuminen eri elämysten onnistuminen oman lapsen osalta mietityttää monia vanhempia päiväkotihoidon alkutaipaleella (Gifford-Smith & Brownell 2003). Näitä edellä mainittuja asioita, tekijöitä voidaan helpottaa turvallisen ja tasa-arvoisen kasvatuskumppanuuden avulla kunnioittamalla vanhempien kasvatustuuta omasta lapsestaan (Rimm-Kaufman, Pianta & Cox 2000).

Päivähoidon aloitus luo myös uusia vuorovaikutustilanteita lapselle kuin aikuisillekin, tämän vuoksi päivähoidon aloitukseen on tärkeää luoda hyvä, luottavainen sekä yhteistyökykyinen suhde perheen sekä päivähoitohenkilöstön välille. Kasvatuskumppanuus tukee tätä yhteistyön muotoa auttamalla vanhempia vaativassa kasvatustyössään muuttuvassa maailmassa huomioiden lapsen mahdollisia erityispiirteitä sekä erityistarpeiden saatavuutta oman yksilöllisen kehityksensä ja kasvunsa tueksi.

Jari Sinkkosen mukaan päivähoidon aloittaminen on raskas kokemus niin monelle lapselle kuin vanhemmalle. Sinkkonen neuvoo artikkelissaan vanhempia juttelemaan lapsen kanssa tulevasta tapahtumasta, vaikka mitä pienempi lapsi on kyseessä, sitä pahemmalta äidistä tai isästä eroaminen yleensä tuntuu. Lapsen jääminen päivähoitoon ei kuitenkaan tarkoita vanhempien lapsen hylkäämistä vaan lapselle on tärkeää tehdä selväksi, että vanhemmat tulevat kyllä hakemaan joka päivä lapsensa kotiin. Vaikka lapsi saattaa suuttua, itkeä ja kieltäytyä päiväkodista jo etukäteen, niin kaikesta huolimatta asian käsittely helpottaa lapsen jääntä päiväkotiin (Sinkkonen; Jari, ”Vanhempi, älä jää roikkumaan päiväkodin ovelle” artikkeli, Lapin Kansa, 10.8.2018).

Tässä pro gradu- tutkielmassani tarkastellaan kahden Lounais-Lapin alueen (Ylitornion ja Pellon kunnan) päivähoitoikäisten lasten vanhempien kokemuksia päiväkotihoidon siirtymävaiheessa vanhempien näkökulmasta. Päivähoidon hakuprosessia, lapsen suhtautumista uuteen

tilanteeseen perheen arjessa sekä miten vanhemmat ovat kokeneet siirtymävaiheen kaikki osa-alueet päivähoidon aloittamisen kokonaistilanteeseen siirtymisessä. Päivähoitoon siirtyminen on moniulotteinen prosessi kaikille, mutta siirtymävaiheen alkumetriä jälkeen eri tekijät huomioiden siirtymävaihe voidaan helpottaa ja/tai vaikeuttaa.

Kyseiset kunnat ovat naapurikuntia keskenään ja heillä on kuntaorganisaatiossa kohtalaista yhteistyötä keskenään, turvatakseen mahdollisimman monipuoliseksi kuntalaistensa virkisty- sekä harrastuspalveluista. Pello ja Ylitornio sijaitsevat Lapin maakunnassa Tornionjokilaaksossa rajoittuen kuntarajoiltaan Ruotsin valtakunnanrajaamme. Nämä kyseiset kunnat muodostavat yhdessä Suomen puolelta Rovaniemen, Tervolan ja Tornion sekä Ruotsin puolelta Övertorneån kunnan kanssa yhdessä historiallisen, kielellisesti sekä kulttuurisesti ainutlaatuisen yhteisön sekä seutukokonaisuuden omine vahvuuksineen. Väkiluvultaan Pello ja Ylitornio ovat noin 4000 asukkaan kunta, ja kunnat sijaitsevat keskellä Pohjoiskalottia, Lapin läänissä. Tällä seudulla väestö puhuu kolmea (3) kieltä: suomi, ruotsi sekä meänkieli. Lounais-Lappi (käsittäen myös Kemi, Tornio, Tervola, Haaparanta (Ruotsin puolelta), Ylitornio, Simo, Kemi ja Rovaniemi) kokonaisuutena käsittäen tarkastelun kohteena olisi ollut liian laaja eikä siten olisi ollut mahdollista tarkastella kahden samantyyppisen kunnan yhtenäisiä tuloksia tutkielmassani. Aineiston tarkastelun molemmat kunnat ovat väestöpohjaisesti harvaan asuttuja sekä nk. muuttotappio- kuntia lapsiperheiden näkökulmasta katsottuina. Siksi kyseiset kunnat tarkastelun alueina kotihoidosta päiväkotihoidon siirtymävaiheen tarkastelun alueina.

Pro gradu- tutkielman tarkastelun alueeksi valikoi nämä 2 (kaksi) kuntaa läheisyyden vuoksi sekä kummankin kunnan varhaiskasvatus- toiminta tekee tiivistä, läheistä yhteistyötä. Molemmat kyseiset kunnat tekevät erilaisia kunnan palveluissaan tukitoimenpiteitä kuntatalouden puittein toimenpitein sekä lapsiperheiden hyvinvoinnin hyväksi, jotta lapsimäärä kunnissa pysyisi asukasluvuissa kohtalaisena kasvavan ikääntyneiden /

vanhusväestön vastapainona. Varhaiskasvatus koetaan molemmissa kunnassa `tulevaisuuden` tärkeänä kunnallisena palveluna (<https://ylitornio.fi>; www.pello.fi).

2 VARHAISKASVATUS LAPSEN KASVUN, KEHITYKSEN JA HYVINVOINNIN TUKENA

2.1 Varhaiskasvatuksen yleispohdinta

Perhe on lapsen ensisijainen ja tärkein kasvattaja, ja perhe on ratkaisevassa asemassa lapsen, kulttuurin sekä yhteiskunnan vuorovaikutuksessa. Mutta miten varhaiskasvatus omassa tehtävässään pystyy tukemaan näitä tekijöitä vuorovaikutuksessa yksilön sekä edellä mainittujen tekijöiden kesken unohtamatta perheen roolia lastensa kasvatuksessa? Varhaiskasvatus (käytän tekstissäni sekä **varhaiskasvatus-** ja **päivähoito-** termejä) tukee omalla toiminnallaan lasten persoonallisuuden tasapainoista sekä monipuolista kehitystä sekä näin kasvatustapahtuma muodostuu yhteistyöstä vanhempien sekä päivähoidon välillä.

Kasvatustapahtuma on tiivistä vuorovaikutusta lapsen sekä ympärillä olevien aikuisten kesken, mutta kasvatustapahtumassa (ammatti-)kasvattajan on tiedostettava tavoitteet, sisällöt sekä kasvatustapahtuman menetelmät saavuttaakseen varhaiskasvatukselle asetetut päämäärät ja tavoitteet (Laukkanen, O., Lihr, S., Salpakivi, P., Perhe, varhaiskasvatus ja päivähoito, 1979 ;1981, 105-106).

Lapsen kokonaispersoonallisuuden, hänen sosiaalis- emotionaalisen, fyysis- motorisen ja kognitiivisen kehityksensä tarpeet ovat aina lähtökohtina varhaiskasvatuksen toimintaa suunniteltaessa ja toiminnan toteutumisessa mahdollisuuksien mukaan kyseisen yhteiskunnan sekä kulttuurin läheisyydessä (Laukkanen, Lihr, Salpakivi, 1981, 117; Määttä & Uusiautti 2012).

Vanhemmat tuntevat ja tietävät lapsensa pitemmältä ajalta sekä paremmin kuin kasvatushenkilöstö, mutta vanhempien tuntemukset ja tietämys rajoittuu perhepiiriin, kun päivähoidon/ varhaiskasvatuksen henkilöstö on ammattinsa vuoksi kasvatuksen asiantuntijoita. Päivähoidon henkilöstö tiedostaa lapsen käyttäytymisen lapsiryhmässä vanhempia ehkä paremmin muiden lasten kanssa päivähoidon lapsiryhmässä. Siksi kasvatusyhteistyön sujumisen kannalta on tärkeää molempien osapuolten täydentäminen toisensa kokemuksilla ja tietämyksellä lapsesta hänen omaa persoonallisuutta kunnioittaen. Näin hedelmällisessä yhteistyössä voidaan toimia lapsen parhaaksi. (Ks. Karila & Alasuutari 2012).

Tälle yhteistyölle on esteitäkin, joita esimerkiksi voivat olla henkilöstön vajaa koulutustausta, yhteistyön kautta saatua tietoa ei ymmärretä tarpeeksi laajalla näkökulmalla lapsen parhaaksi tai saatu tieto ei ole oleellista, vanhempien asennoituminen kyseiseen tilanteeseen (esimerkiksi avoimuus tai myönteisyys puuttuu), epätietoisuus varhaiskasvatuksen toimintatavoista ja/tai -periaatteista puuttuu (Laukkanen, Lihr, Salpakivi, 1981, 175- 183; Xu & Gulosino 206).

Päivähoitopaikassaan lapsi on yhdessä muiden lasten kanssa ja näin hän saa myönteisiä kokemuksia sosiaaliseen käyttäytymiseensä oppien samalla tarvittavia sosiaalisen vuorovaikutuksen taitojaan myöhempiä tilanteitaan varten. Sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa lapsen leikin maailmassa harjoitellaan myös erilaisia konfliktiratkaisukeinoja, joita tarvitaan sosiaalisessa kanssakäymisessä eri ihmisten kanssa. Lapsi saa myös kokemuksia eri-ikäisistä sekä eri sukupuolta olevista ihmisistä sekä hieman erilaisuutta hyväksyen eri ikäisten ja erilaisten lasten kanssa toimimalla. (Gifford- Brownell 2003.)

Varhaiskasvatuksen toimintamallissa päivähoidon toiminnan kautta voidaan vaikuttaa lähiympäristön viihtyvyyteen lapsen oman ikänsä tasolla. Myös erilaisten toimintavälineisiin tutustuminen sekä niiden käyttötarkoituksen ymmärtäminen oman kehityksensä tasoisesti monipuolistaa lapsen kasvu- ja kehitysympäristöä, johon päivähoito on omiaan sekä turvalliseksi

suunniteltuine ympäristöineen. Varhaiskasvatus tarjoaa monipuolisia fyysisiä toimintamahdollisuuksia, joiden avulla ympäristön hahmottaminen mahdollistuu monipuolisesti sekä moniulotteisemmaksi (Järvinen, Hellman, jne. 2009).

Kielellisen kehityksen tukeminen on myös monipuolista; lapsi tuottaa itse kommunikaatio- välinettä puhuessaan toisille lapsille sekä hänen kielellisen kehityksen monipuolistuminen on hyvää kuunnellessaan toisten lasten puhetta rikastuttamaan omaa kielellistä kehittymistään.

Päivähoito tarjoaa myös monipuolista liikkumista eri välineiden, tilojen kautta sekä leikin kautta käsitellä kokemaansa sekä leikissä solmia sosiaalisia suhteita päivähoitoryhmän lasten kanssa; myös unohtamatta leikille annettua riittävää aikaa. Päivähoidon toimintojen kautta lapsi saa vastuuta sekä hänellä luodaan mahdollisuuksia kokonaisvaltaiseen toimintaan ja kehittymiseen; liikkeen, ajattelun sekä tunteiden yhdistämisen kautta. Osallistumalla päivähoiton toimintoihin lapsi tutustuu arkipäivän toimintoihin, tutustuu eri ihmisten rooleihin sekä yhdessä toimien ryhmän jäsenenä hän saa vähitellen vastuuta omasta itsestään sekä toimintojensa vaikutuksessa itselleen sekä ryhmään (Huttunen, E., Niiranen, P. (toim.) Onko lapsen hyvä olla päivähoidossa?1989,35-41).

2.2 Päivähoito varhaiskasvatuksen muotona

Päivähoito – ja varhaiskasvatus- käsitteinä kuuluvat alle kouluikäisen lapsen yhteiskunnan palveluihin, mutta näillä termeillä on pieni eroavaisuus. ”Lasten päivähoito tarkoittaa lapsen hoitoa päivällä jonkun muun kuin lapsen huoltajan hoivissa. Tyypillisesti joku ydinperheen ulkopuolinen hoitaa lasta huoltajien ollessa töissä. Suomessakin päivähoitoon on yhdistetty varhaiskasvatus”. `Varhaiskasvatus` tarkoittaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jolla edistetään lapsen kasvua, kehitystä ja

oppimista”. Näin päivähoito- ja varhaiskasvatus – käsitteitä on vaikea erottaa toisistaan, vaan ne tukevat toinen toistaan päivähoidon yhteiskunnan palveluna kohdistuen alle kouluikäisiin lapsiin sekä ovat osa yhteiskuntamme tarjoamia sivistystoiminnan alueita. Aiemmin varhaiskasvatuspalvelut kuuluivat hallinnollisesti sosiaali- ja terveysministeriön palveluiden alaisuuteen, mutta vuoden 2010 jälkeen ollaan siirretty opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen (Kalliala, 2012,10-11; ks. myös Karila & Alasuutari 2012.)

Lisäksi ”*Varhaiskasvatuksella* tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka” (Varhaiskasvatuslaki 2018 ,1 § (8.5.2015/580). Näin varhaiskasvatuksessa korostuu suunnitelmallisuus sekä pedagoginen toiminnallisuus, kun puolestaan päivähoidolla turvataan lapsen hoidon ja kasvun tukemiselle niinä vuorokauden aikoina, kun sitä tarvitaan, myös lapsen erityispiirteet huomioiden. Päivähoito-palvelua voivat saada kaikki alle oppivelvollisuusikäiset lapset, mutta varhaiskasvatus on tiiviisti päivähoidon toiminnassa mukana suunnitelmallisuudella sekä toiminnan pedagogisesti korostaen lapsen ikätason kehitystä sekä sitä vahvistaen.

Päivähoitoa on kunnan tai kuntayhtymän järjestettävä joko yksityisesti tai kunnallisessa päiväkodeissa tai perhepäivähoitomuotona, jolloin perhepäivähoitaja hoitaa lapsia hoitajan omassa kodissa tai lasten kodissa, mutta yhdellä perhepäivähoitajalla saa olla enintään neljä alle kouluikäistä lasta päivähoidossa. Nämä lapset voivat olla kokopäivähoidossa, mutta esikoululainen tai oppivelvollisuusikäinen lapsi edellisen lapsimäärän lisäksi voi olla osapäivähoidossa kyseisellä hoitajalla päivähoidossa. Perhepäivähoitajan omat alle kouluikäiset lapset lasketaan myös mukaan tähän pienryhmään eikä lapsimäärä saa ylittyä turvallisuuden puitteissa (Lasten päivähoito, Wikipedia; Varhaiskasvatuslaki 2018).

Lapsiryhmäkokoa päiväkodeissa määrittää Varhaiskasvatuslain säännös, joka määrittää lapsiryhmän lapsiluvun enimmäismäärän henkilöstön

koulutuksen vastaavan määrän mukaisesti, on huomioitava myös lasten ikä, erityisen tuen tarve, yksilöllisen tuen tarpeet, päiväkodin tilojen toimivuus ja turvallisuus päiväkotiryhmän toimintaa arvioitaessa kyseisissä tiloissa (H. Heinonen, E. Iivonen, M. Korhonen, N. Lahtinen, K. Muuronen, R. Semi, U. Siimes, 2016, 111-113).

Päivähoidon käsite on horjuva ja ehkä vähitellen väistynyt käsite varhaiskasvatuksen rinnalla, mutta päivähoito on edelleen varhaiskasvatusta laajempi käsite, koska varhaiskasvatus sisältyy päivähoidon piiriin. Näin siksi, koska (päivä-)hoito ei ole pelkkää hoitoa vaan päivähoito tarjoaa enemmän lapsen hyvinvoinnille, kehitymiselle sekä kasvuun tarvittavia edellytyksiä ja näin päivähoito-käsitteenä kattaa myös varhaiskasvatuksen osa-alueet lapsen kasvun ja kehittymisen tukemiseksi (Kalliala, 2012, 19-21).

Myöhemmin lakiin sisältyi päivähoidon tehtävä (päivähoidon kasvatustavoitepykälä) eli ”päivähoidon tulee tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä sekä yhdessä kotien kanssa tukea lapsen tasapainoista kehitystä ja kasvua”. Lisäksi päivähoidolle asetetaan tavoitteet ja/tai tehtävät, jotka edistävät sekä tukevat monipuolisesti lapsen kasvua, kehittymistä sekä oppimista mahdollisimman monipuolisesti (Kalliala, 2012, 19-20). Näiden edellä mainittujen tehtävien saavuttamiseksi tarvitaan varhaiskasvatus-käsitteen tuomaa suunnitelmallisuutta, pedagogista sekä tavoitteellista päivähoidon toimintaa lasten parissa saavuttaakseen edellä mainitut päivähoidon asetetut tavoitteet ja tehtävät.

2.3 Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Lastentarhatoiminnan isä Friedrich Fröbel määritteli jo vuonna 1843 lastentarhatoiminnan tavoitteet:

”Lastentarhan tarkoituksena ei ole vain pitää silmällä alle kouluikäisiä lapsia, vaan sen tulee antaa heille koko heidän olemustaan vastaavaa toimintaa, vahvistaa heidän ruumistaan, harjoittaa heidän aistejaan, pitää toiminnassa heidän heräävää henkeään, tutustuttaa heidät luontoon ja ihmisten maailmaan. Erityisesti sen tulee ohjata heidän sydäntään ja mieltään oikein ja johdattaa heidät kaiken elämän alkulähteille ja sen yhteyteen.”

(Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa, 2016,13).

Varhaiskasvatus edistää toiminnallaan lasten hyvinvointia, ikänsä mukaista kehitystä ja monipuolista oppimista. Suunnitelmallinen sekä tavoitteellinen varhaiskasvatus vähentää lasten keskinäistä eriarvoisuutta sekä lisää lasten yhdenvertaisuutta sosiaalis- taloudellisen näkemyksen suhteen. Laadukas sekä tavoitteellinen varhaiskasvatus tukee perheiden huoltajia vastuullisessa ja ainutlaatuisessa kasvatustaloudellisuudessaan. Varhaiskasvatus- palvelun ulottaminen jokaiselle päivähoitoikäiselle lapselle on suotavaa, sillä päivähoitossa varhaiskasvatuksen pedagogisella toiminnalla kehittyä sekä saada koulun valmiuksiin tarvittavia taitoja ja tietoja. Varhaiskasvatus päivähoito- toimintoillaan havainnoi sekä tarkastelee myös tarvittavia erityistukitoimenpiteitä, jotta epäonnistumiset ja alisuoriutumis- oppivelvollisuuden suorittamisessa voidaan ennalta ehkäistä tai erityistukitoimenpitein auttaa oppijaa suoriutumaan omalla tarvittavien keinoin oppivelvollisuuden suorittamisessa. Varhaiskasvatuksen moniammatillisuus antaa edellä mainittuihin tukitoimiin tarvittavia keinoja, jotta tasa- vertainen opintopolku voidaan turvata kaikille oppijoille (Karila, 2012; Varhaiskasvatuslaki 2018; Hujala, Turja, 2011).

Seuraavat kymmenen (10) varhaiskasvatuksen määriteltyä tavoitetta, jotka on kirjattu syksyn 2018 Varhaiskasvatuslaki- tekstiin:

- edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia,

- tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista
- toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset
- varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö
- turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä
- antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa
- tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä
- kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen
- varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin
- toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

(Varhaiskasvatuslaki 2018, 1.luku,3 §, 540/2018).

Näitä lain määrittämiä tavoitteita on varhaiskasvatusta järjestävien palvelun tuottajien noudatettava toiminnassaan sekä vanhemmilla on oikeus saada kyseisiä palveluja lapsilleen varhaiskasvatus- sekä päivähoitotoimintapalvelujen kautta, jotta edellä mainitut tavoitteet toteutuvat. Tietysti toiminnassa on huomioitava myös päivähoitotoiminnan toimintamuodot, eri tekijöiden haasteellisuus, esimerkiksi erityislasten tukitoimet sekä tarvittavat (erityis-) palvelumuodot, joita kaikilla kunnilla tai muilla palvelujen tuottajilla on mahdollisuus toteuttaa kunnallisella tasolla. Myös yksityisten palvelutuottajien käyttäminen mahdollistaa kaikkien lain velvoittamien palvelujen saatavuutta eri paikkakuntien keskuudessa.

2.4 Varhaiskasvatuksen haasteet

Varhaiskasvatusta koskevia lakeja tai lakiuudistuksien yhteydessä on usein pohdittu lapsen ja hänen vanhempien vastuullisuutta tai oikeutta päivähoitoon; tästä mainittakoon vuonna 2016 uudistus, jolloin kavennettiin subjektiivista päivähoito-oikeutta 20 viikkotuntiin. Jo tällöin pohdittiin lapsen etua sekä vanhempien työssäkäynnistä aiheutuvien ajan riittämättömyyttä tuon 20 viikkotunnin puitteissa sekä tämän säännöksen aiheuttamia ongelmatilanteita vanhempien työssäkäynnin kohdalla pitkien työmatkojen rajoittavina. Tästä voidaan tehdä kuitenkin kiistaton johtopäätös koskien varhaiskasvatuksen henkilöstöä; eli varhaiskasvatuksen henkilöstö on velvollinen vastuullisesti huomioimaan lapsen etua hänen vanhempien syystä tai toisesta kykenemätön huolehtimaan kyseisestä huoltajan tehtävästään. Tämä asettaa puolestaan tietyt velvoitteet sekä kriteerit varhaiskasvatuksen henkilöstön ammatilliselle osaamiselle, vaatimuksille, koulutettavuudelle sekä kelpoisuusvaatimuksille (Mahkonen, S., 2018, 213-215).

Varhaiskasvatusta leimaa kokonaisvaltaisuuden sekä vaativa laaja-alaisen työtehtävien luonne, eikä eri työtehtävien erittelemine ole helppoa. Varhaiskasvatustyössä kokonaisvaltaisuuden hallitseminen on tärkeää, sillä toimintaan liittyy usein jokin toinen asia; esimerkkinä mainittakoon sadun lukemisen hetki tai kuvakirjan lukeminen lapselle, jolloin aikuinen tukee lapsen kielenoppimista, kuvataidekasvatus toteutuu, välitetään eri arvoja, laajennetaan lapsen mielikuvitusta, kehitetään lapsen keskittymiskykyä sekä muita kirjallisuuden parissa kehittyviä taitoja edistetään. Vastaava kasvatus- ja opetustilanne kuvastaa kokonaisuutta, jonka lapsi vastaanottaa ”kokonaisvaltaisena” tilanteena, mutta aikuinen erittelee kyseisen tilanteen/ toiminnan varmistukseksi toiminnan monipuolisuuden sekä kokonaisuuden eri kasvatus- ja/tai opetusnäkökulmista katsottuna (M. Kalliala, *Lapsuus hoidossa?* 2012, 184-185). Kallialan mukaan näiden pienten, toisiinsa liittyvien asioiden ja tekojen seurauksien tiedostaminen auttaa aikuisia säilyttämään mielekkyyden sekä positiivisuuden lasten kanssa työskennellessä. Kallialan mukaan myös aikuisten tunnepitoinen sitoutuminen ja ammatillinen osaaminen heijastuvat merkittävästi lasten kokemuksiin sekä elämyksiin yksilönä sekä yhteisöllisinä kokemuksina koettuina (M. Kalliala, 2012, 186-187).

Viime vuosien maahanmuuttajataustaiset perheet ovat asettaneet tiettyjä haasteita myös varhaiskasvatukseen erilaisten perheiden kotouttamisen käytänteillä (ks. von Gruningen ym. 2010; Hujala, Turja, 2011). Maahanmuuttajataustaiset perheet lapsineen tarvitsevat apua ympäristöltään kotouttamisen aikana, jonka aikana pyritään turvaamaan kaikkien perheen jäsenten turvallinen ja hyvinvoiva perheyhteisö. ”

Monikulttuurisuus velvoittaa yhteiskunnan järjestämään kaikille hyvinvointipalveluja synnyin kielestä tai kulttuurista huolimatta myös varhaiskasvatuksen alueella. Varhaiskasvatus tukee omalta osaltaan myös maahanmuuttajataustaisia perheitä ja näiden perheiden lasten kasvun, kehityksen sekä hyvinvoinnin osalta. Huomioitavaa on kuitenkin perheiden

kielelliset vaikeudet kasvatuskumppanuuden muodostumisessa (Arttijeff, M.,2015, Yhteistyötä ilman yhteistä kieltä, Lapin yliopisto, 17-18).

3 KASVATUSKUMPPANUUS

3.1 Kasvatuskumppanuuden määrittelyä

” Kasvatuskumppanuuden tavoitteena

on, että lapsi toimijana ja oman

elämänsä kokijana tulee

kokonaisvaltaisesti nähdyksi,

ymmärretyksi ja kannatelluksi”

(M. Kaskela ja M. Kekkonen, Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta-
opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen, 2006, 17).

Kasvatuskumppanuus nähdään yhtenä keinona tehdä laadukasta varhaiskasvatustyötä, jossa yhdistyy kontekstuaalisuuden käsite eli näkökulma, jossa korostuu erityisesti ympäristön välinen yhteistyö. Kumppanuusajattelu edellyttää kaikkien osapuolien (tässä yhteydessä tarkoitetaan varhaiskasvatushenkilöstöä sekä vanhempia) yhteisymmärrystä kasvatuksesta sekä kasvatuksen moninaisista tavoitteista. Nämä kaikki onnistuneen kasvatuskumppanuuden toimimiseksi tarvitsevat avointa tiedottamista sekä yhteisiä päätöksiä kuin myös niiden yhdessä toteuttamisen tavoista sopimista, toteutusta (Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K., 2009, 117-119).

Vanhempien ja päivähoidon henkilöstön toiminnan yhteisenä tavoitteena on lapsen parhaaksi toimiminen niin, että vanhemmilla ja henkilöstöllä on tietoa lapsesta, jotka auttavat rakentamaan yhteisiä toiminnan linjoja sekä

periaatteita. Kasvatuskumppanuus rakentuu molemminpuoliseen kunnioitukseen sekä yhteisen toimintaperiaatteiden arvostamiseen lapsen parhaaksi. Kasvatuskumppanuus on henkilöstön ja vanhempien välinen yhteys, jossa molemmat sitoutuvat lapsen kasvun, kehityksen sekä oppimisen tukemiseen. Perustan hyvälle kasvatuskumppanuudelle luovat päivähoidon henkilöstön ja vanhempien välinen luottamus, avoin vuorovaikutus sekä ammattikasvattajien tuki auttaa lapsen vanhempia vaativassa kasvatustehtävässään (Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K., 2009, 118-119).

Päivähoidon aloitus luo myös uusia vuorovaikutustilanteita lapselle kuin aikuisillekin, tämän vuoksi päivähoidon aloitukseen on tärkeää luoda hyvä, luottavainen sekä yhteistyökykyinen suhde perheen sekä päivähoitohenkilöstön välille. Kasvatuskumppanuus tukee tätä yhteistyön muotoa auttamalla vanhempia vaativassa kasvatustyössään muuttuvassa maailmassa huomioiden lapsen mahdollisia erityispiirteitä sekä erityistarpeiden saatavuutta oman yksilöllisen kehityksensä ja kasvunsa tueksi. Kasvatuskumppanuudella on havaittu olevan monia myönteisiä vaikutuksia myös lapsen menestykseen elämässä myöhemminkin (Ma ym. 2016).

Päivähoitohenkilöstö kohtaa useita perheitä päivittäin ja siksi on tärkeää huomioida kaikki kunnioittavasti sekä lämmöllä ajatellen lapsen tulevia päivähoidon vuosia sekä jatkumoa myös perusopetuksen alkaessa (Tervonen ym. 2013). Päivähoitohenkilöstön ja vanhempien kasvatuskumppanuus jatkuu toivottavasti saumattomasti perusopetukseen siirryttäessä, siksi on tärkeää jo päivähoidossa luoda vanhempiin luottavainen suhde kasvatuskumppanuuden eri toimijat huomioiden. Hyvän yhteistyön avulla mahdollistetaan kaiken tarvittavan tuen saanti perheille kasvatustilanteiden vaikeutuessa.

Lapsen päivähoidon vuosina luodaan pohjaa perusopetuksessa tarvittaville kognitiivisille oppimistaidoille, näin kasvatuskumppanuus vanhempien sekä päivähoidon henkilöstön kesken on yhtä tärkeä miettien lapsen

tulevaisuuden kokonaiskuvaa oppimista, kehittymistä sekä kasvamista päivähoito- ja kouluinstituution läpi käyneenä. (Daniel ym.2016; Ma ym. 2016).

Myönteisen kasvatuskumppanuuden merkitys heijastuu perheen sekä lapsen hyvinvoinnissa päivähoidon eri tilanteissa, ja siksi on tärkeää päivähoidon alkumetreillä panostaa luontevaan, turvalliseen sekä avoimeen kasvatuskumppanuuden luomiseen päivähoitoon siirtymävaiheessa (Uusiautti , Määttä 2013).

Kasvatuskumppanuus- sanalle ei varsinaista selitystä löydy, vaan *Kumppanuus*-käsite näyttää korvaavan ja täydentävän yhteistyön, yhteistoiminnan, verkostoitumisen, verkottumisen, yhteydenpidon, kilpailun, asiakastyön ja kanssakäymisen käsitteitä. Englanninkielistä tai ruotsinkielistä vastinetta kasvatuskumppanuuden käsitteelle ei sellaisenaan sanakirjoista ja tietokannoista löydy, ja tästä syystä kasvatuskumppanuuden määrittelyä on haastavaa.

”Kasvatuskumppanuus on varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja vanhempien välistä keskinäistä vastavuoroista vuorovaikutusta.” (Heinonen, H.,2016,225). Menneinä vuosien Kallialan mukaan kasvatuskumppanuus- käsitettä ei käytetty, vaan tämä termi tuli varhaiskasvatukseen 2000-luvulla yhtenä `iskusanana` varhaiskasvatuksen yhteistyö-sanalle sekä korvaamaan *yhteistyön* merkitystä kokonaisvaltaisemmin. Teoksessaan Kalliala määrittelee kasvatuskumppanuuden seuraavasti ”*kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja päivähoidon henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa*” (Kalliala,2012, Lapsuus hoidossa,92-93).

3.2 Kasvatuskumppanuuden haasteet

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteet vanhempien sekä henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa. Kasvatuskumppanuuden avulla luodaan pohjaa sille, että lapsen huoltajien ja kasvattajien yhteinen, mutta jaettu vastuullinen kasvatustehtävä muodostuu lapsen kannalta mieluisan sekä toimivan kasvatuskokonaisuuden lapsen parhaaksi. Marjatta Kekkonen kuvaa väitöskirjassaan kasvatuskumppanuus-käsitteen muuttumista ajan ja yhteiskunnan rakenteiden johdosta. Tähän vaikuttaa naisten työssäolo sekä lasten siirtyminen kotihoidosta päivähoiton palveluiden käyttäjiksi. Kekkonen pohtii myös kasvatuskumppanuuden kehittymistä varhaiskasvatusta koskien ideaalien sekä sosiaali-, perhe- ja päivähoitopoliittisten päätösten muuttuvassa kontekstissa (Kekkonen, 2012,7).

Kekkonen pohtii omassa teoksessaan *Kasvatuskumppanuuden* vaihtuvia käsityksiä siitä, miten kasvatuskumppanuutta lähestytään sekä mitä kasvatuskumppanuudella tuetaan, onko kyse kotien kasvatustyön tukemisesta, sen toteuttamisen käytänteistä sekä mitkä ovat kasvatuskumppanuuden osapuolten omat näkökohdat kasvatustapahtumaan (Kekkonen, 2012, 33). Edellä mainitut seikat vaikuttavat kasvatuskumppanuuden kokonaisuuteen sekä mistä lähtökohdista kasvatuskumppanuutta tarkastellaan. Kekkonen pohtii omassa väitöskirjassaan *Kasvatuskumppanuuden määritelmän* moninaisuutta, kun hän huomioi kasvatuskumppanuutta vanhempainvalistuksena, kasvatusyhteistyönä, asiantuntijalähtöisyys – näkökulmasta, jolloin korostuu varhaiskasvatushenkilöstön osuus, perhelähtöisyydestä, koti- näkökulmasta, lapsi- sekä kumppanuus näkökulmasta määriteltynä. Näiden eri tulkintojen kautta

kasvatuskumppanuus saa erilaisia toimijoita, joiden huomioiminen on tarkoituksellista huomioida.

Kekkonen pohtii väitöskirjassaan *kasvatuskumppanuuden* moninaisuutta sekä sitä, mistä kasvatuskumppanuus muodostuu. Kasvatuskumppanuus on suhteiden luomista, niiden tuottamista sekä jatkuvaa ylläpitämistä lapsen kokonaiskasvatuksen sekä tasapainoisen kehityksen merkeissä. Arjen toiminnoissa kasvatusta ja opetustyössä on mahdotonta erottaa vuorovaikutuksen eri toimijoita tai merkityksiä, sillä nämä tekijät ovat kasvatuskumppanuudessa sisäkkäin sekä osittain limittäin toisiinsa nähden. Ajatus näiden eri tekijöiden merkityksestä kasvattajien, vanhempien sekä lasten välisistä suhteista niin kielellisesti kuin kommunikatiivisesti koettuina vuorovaikutustilanteissa ja puhetekoina korostuu kasvatuskumppanuus-suhteen käynnistymisessä sekä kyseisen kumppanuuden ylläpitämisessä kaikille osapuolille suotuisana elementtinä kasvatuskumppanuus- kokonaisuudessa jatkuen läpi lapsen varhaiskasvatus- sekä kouluvuosien (Hujala & Alasuutari 2012; Kekkonen, 2012, 51).

Perheiden ja varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteistyö saa alkunsa jo lapsen tutuessa päivähoitopaikkaan. Tutustumisvaiheen / päivähoidon valmisteluvaiheen ensimmäisissä kohtaamisissa vanhemmat saavat jo kerättyä vaikutelmia tulevasta lapsensa päivähoitopaikasta ja he arvioivat henkilöstön suhtautumista lapsia kohtaan, hoitopaikan ilmapiirin tuntemuksia sekä avoimuutta lasten perheitä kohtaan. Näiden edellä mainittujen seikkojen johdosta on henkilöstön tärkeää ymmärtää vanhempien odotukset, toiveet, mahdolliset huolet ja pelot päivähoidon aloittamista kohtaan. Perheiden ensimmäiset kohtaamiset ovat merkityksellisiä, sillä näiden vuorovaikutustilanteiden puitteissa luodaan onnistuneen kasvatuskumppanuuden sekä yhteistyön edellytykset (Hujala ja Turja(toim.); Karikoski, Tiilikka, 2011, 77-78).

Kasvatuskumppanuuden yksi haaste on monikulttuurisuus ja tämän ilmiön ilmentyminen myös varhaiskasvatuksen ja päivähoidon alueilla.

Monikulttuurisuus maahanmuuttajataustaisten perheiden myötä tuo tullessaan omia velvoitteita niin henkilöstölle kuin varhaiskasvatuksen järjestäjille kuin päiväkotien toimintoihin, mutta monikulttuurisuus rikastuttaa lasten kuin aikuisten elämyksiä ja kokemuksia. Monikulttuurisuuden yhtenä tavoitteena on kasvattaa lapsia, jotka kykenevät toimimaan vastuullisesti yhteiskunnassa, jossa vaalitaan kaikkien ihmisten rauhaa, suvaitsevaisuutta, tasa-arvoa eri sukupuolten välillä, kunnioittaen eri kansakuntien, etnisten, kansallisten tai uskonnollisten ryhmien jäseniä ketään loukkaamatta `Lapsen oikeuksien sopimuksen`29. artiklan mukaisesti (Hujala, Turja (toim.) 2012, Eerola-Pennanen, 2011,233).

3.3 Vanhemmat ja kasvatuskumppanuus

"Osallisuudessa on viime kädessä

kysymys syvällisestä, ihmisen

identiteetin kokemuksesta tai

jäsenyyden tunteesta yhteisössä ja

mahdollisuudesta olla rakentavasti

mukana yhteisöllisessä prosessissa. "

(M. Kaskela ja M. Kekkonen, Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta- opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen, 2006, 25).

Vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksen toiminnassa pyritään lisäämään ja heillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa lastensa varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan, sisältöön, toteutukseen sekä suunnitelman arviointiin lapsensa osalta. Varhaiskasvatuksen henkilöstön vastuulla on luoda mahdollisimman hyvin toimivat sisällölliset sekä

rakenteelliset edellytykset vanhempien osallisuuden huomiointia varten. Konkreettisesti vanhempien osallisuus kasvatuskumppanuudessa varhaiskasvatuksen toiminnassa näkyy siinä, miten ja millaista tietoa vanhemmat saavat päivähoidosta ja miten heidän mielipiteet huomioidaan varhaiskasvatustoiminnassa. Päivähoidon toimintakulttuurissa vahvasti on tiedottamisen kulttuuri. Perheille tiedotetaan kunnan (tai kaupungin) varhaiskasvatuspalveluista, päivähoitopaikan toiminnoista, kasvatuseriaatteista, eri tapahtumista, retkistä sekä muista vanhempien osallisuuteen liittyvistä asioista. Kyseinen tiedottaminen on usein kuitenkin yksisuuntaista ja perheet ovat usein tiedon vastaanottajan asemassa (M. Kaskela ja M. Kekkonen, Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta- opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen, 2006,26).

Päivähoito yhteiskunnan palveluna antaa perheille päivähoitopaikan lapselle vanhempien työ- tai opiskelupäivän ajaksi. Päivähoitopalvelun järjestävät kunnat ja kaupungit varhaiskasvatuslaissa säädetyllä tavalla lasten huoltajien maksaessa päivähoidon käyttämisestä heille määritellyn maksun. Päivähoitomaksu määräytyy perheen tulojen, perheen jäsenten mukaisesti ja miten lapsi käyttää päivähoidon palveluja; kokopäivä vai osapäivähoitona (Heinonen, H.; Iivonen, E.; Korhonen, M.; Lahtinen, N.; Muuronen, K.; Semi, R; Siimes, U.,2016, 212-220).

Lapsen päivähoitopaikan sijainnista toteutetaan mahdollisuuksien mukaan vanhempien toiveita joko perhepäivähoito- tai päiväkotihoidona. Päivähoitopalveluissa ei voi varmuudella taata toiveiden mukaista päivähoitomuotoa, mutta ostopalvelu- muotona yksityiset varhaiskasvatuksen tuottajat tarjoavat hyvän lisän laajentamaan päivähoidon resursseja useissa kaupungeissa kunnallisten palvelujen turvaamiseksi.

Osallisuuden vastakohtana on osattomuus, jolloin yksilö (tässä tapauksessa perhe/ vanhempi, vanhemmat) eivät ole osallisia yhteiskunnassamme tärkeänä pidetyissä asioissa tai siihen liittyvässä toiminnassa. Vanhemman vanhemmuuteen sisältyvä kasvatusvelvoite ei

poistu vanhemmalta/ huoltajalta vaikka hän irrottautuu lapsensa lähettyviltä tai lapsen kokemasta `symbioosista` päivähoidon ajaksi, vaan usein tämä kokemus vahvistaa vanhempien sitoutumista olla mukana lapsensa elämässä myös varhaiskasvatuksen palvelun aikana (M. Kaskela ja M. Kekkonen, 2006,25-27).

Yhteiskunnalliset olosuhteet perheissä sekä muut yhteiskunnan rakennetekijät ovat muuttaneet merkittävästi viimeisten kahden vuosikymmenen aikana vanhemmuuden asemaa sekä merkitystä. Tämän yhteiskunnallisten olosuhteiden muutosten johdosta koetaan tärkeäksi ammatillisen henkilöstön tarve tukea perheitä lapsen syntymästä ihan lapsen oppivelvollisuusikään asti (Määttä & Uusiautti 2012). Näiden muuttuvien yhteiskunnan olosuhteiden johdosta on tärkeää huomioida vanhempien sekä opetus- ja kasvatushenkilöstön kumppanuus sekä mitkä tekijät tähän vaikuttavat.

Kansainvälisessä Parent-Professional Partnerships (IPP) tutkimuksessa keskitytään nykyajan haasteisiin vanhempien ja opettajien yhteistyötä varhaiskasvatuksen näkökulmasta tarkasteltuina. Tarkoituksena tutkimuksessa on selvittää vanhempien ja opettajien kumppanuuksia varhaiskasvatuspalvelujen kautta Virossa, Suomessa, Liettuassa, Norjassa ja Portugalissa. Tutkimuksessa huomioidaan kansalliset erityispiirteet ja verrataan näitä havaintoja toisiinsa. Tutkimus hyödyntää sekä määrällisiä että laadullisia kyselyjen kautta kerättyä aineistoaan edellä mainituissa vertailumaissa ja näiden avulla tarkastellaan opettajien näkemyksiä, miten vanhemmat ovat osallisia varhaiskasvatuksen toiminnassa. Kyseisen tutkimuksen merkittävänä tuloksena voidaan havaita, että on olemassa eri lähestymistapoja kasvatuskumppanuuden merkeissä lähestyä vanhempia ammattilaisena, mutta on huomioitava myös kunkin vertailumaan omat tavat toteuttaa kasvatuskumppanuutta vanhempien kuin opettajien asemasta tarkasteltuina (Perspectives of early childhood teachers on parent-teacher partnerships in five European countries ,Eeva Hujala,

Leena Turja, Maria Filomena Gaspar, Marika Veisson & Manjula Waniganayake, Pages 57-76 | Published online: 26 Mar 2009).

Useissa kansainvälisissä tutkimuksissa on tarkasteltu vanhempien sekä kasvatus- ja opetushenkilöstön välistä yhteistyötä sekä kasvatuskumppanuuteen vaikuttavia tekijöitä/ toimijoita. Eräässä tutkimuksessa tarkasteltiin vanhempien sekä opettajien käsityksiä lapsen eri siirtymävaiheista sekä miten vanhemmat ja henkilöstö voivat omalla käytännön toiminnallaan helpottaa lapsen siirtymävaihetta siirtyessään eri instituutioiden alueelle, Näitä siirtymävaiheita tarkasteltiin esikoulusta kouluun. Näissä siirtymisen käytänteissä pidettiin tärkeänä ennalta tutustumista lapsen tulevaan toimintaympäristöön. Esimerkiksi yhteistyön tuloksena laadittuja suunnitelmia ei pidetty niin merkittävänä tekijänä siirtymävaiheen onnistumiselle, tietysti on huomioitava kulttuuriset, alueelliset ja sosioekonomiset erot siirtymävaiheen vaikuttavina tekijöinä. (Välistä yhdenmukaisuutta Opettajien ja vanhempien käsitykset School Transition käytännöt: Hyvä perusta tulevaisuutta, Annarilla Ahtola, Piia Maria Björn, Tiina Turunen, Pirjo-Liisa Poikonen, Marita Kontoniemi, Marja-Kristiina Lerkkanen, jne., sivut 168-181, julkaistu verkossa: 23 helmikuu 2015, <https://doi.org/10.1080/00313831.2014.996598>).

Eräässä yhdysvaltalaisessa laadullisessa tutkimuksessa tarkasteltiin empatian merkitystä opettajien, lasten ja perheiden välillä varhaiskasvatuksessa. Monimuotoisuus on kasvanut dramaattisesti Yhdysvalloissa viimeisten 30 vuoden aikana. Monimuotoisuuden lisääntyessä myös opettajien tarve tuntea empatiaa lapsiin ja perheisiin, jotka eroavat itsestään. Empatiaa varhaiskasvatuksen kumppanuuksissa arvostetaan, mutta empatian roolia kasvatuskumppanuudessa ei vielä tunneta niin hyvin, että siihen panostetaan tarpeeksi Yhdysvalloissa (Peck, N. (2013). Preschool teachers' perspectives of empathy and parent-teacher partnership in early childhood education).

Kasvatuskumppanuutta voidaan varhaiskasvatuksessa toteuttaa monella eri tavoin, esimerkiksi liikuntakasvatuksen puitteissa, jolloin vanhemmat ja

lapset saavat osallistuen tutustua päiväkodin arjen liikuntamuotoihin, vahvistaa kasvatuksellista yhteistyötä sekä tutustua yhdessä liikkumisen eri muotoihin (Eko, R.,2017).

4 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tässä tutkielmassa haluttiin tarkastella vanhempien näkökulmasta lapsen päiväkotihoidon aloittamisen `prosessia` sekä mitkä eri tekijät tähän vaikuttavat. Tietysti on huomioitava perheiden sekä perhemuotojen erilaisuus, muut perheiden sisäisten sekä ulkoisten tekijöiden vaikutus tämän siirtymävaiheen aikana. Vaikuttavina tekijöinä siirtymävaiheen onnistumiseen nähdään vanhempien työajat (vanhempien vuorotyö vaikuttaa lapsen päivähoitojärjestelyihin eri tavoin kuin nk. päivätyöajat), perheen tukiverkoston läheisyys sekä miten perheen arjen järjestelyt sujuvat päiväkotihoidon aloittamisen jälkeen. Tutkielmassa pohditaan miten esimerkiksi nämä edellä mainitut tekijät näyttäytyvät lapsen päivähoitoon aloittamisen onnistumisessa sekä miten vanhemmat ovat kokeneet kotihoitosta päiväkotihoidon siirtymävaiheen omasta näkökulmastaan tarkasteltuna. Asetan tutkimukselleni seuraavat tutkimuskysymykset:

- Minkälainen on päiväkotihoidon siirtymävaihe vanhempien kertomana Lounais-Lapin alueella?
- Millaisia kokemuksia vanhemmilla on kasvatuskumppanuudesta?

Näiden edellä mainittujen tutkimuskysymysten avulla on kartoitettu Lounais-Lapin varhaiskasvatuksen asiakkaina olevien vanhempien kokemuksia, heidän mielteitään onnistuneesta siirtymävaiheesta oman/ omien lasten aloitettua päiväkotihoidossa. Tutkimuskysymysten tarkoituksena on myös tarkastella, miten kyseisten varhaiskasvatuspalvelun (varhaiskasvatusohjaajien sekä päiväkotien) henkilöstön osuus näyttäytyy siirtymävaiheen onnistumisessa vanhempien kokemana.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimusotteen kuvaus

Tässä tutkielmassa toteutetaan sosiaalisen konstruktionismin tutkimussuuntausta narratiivisen tutkimuksen keinoin. Sosiaalinen konstruktionismi on tutkimuksellinen viitekehys, joka muodostuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa antaen merkityksellisiä, tässä tutkielmassa sosiaalista vuorovaikutusta kasvatuskumppanuuden näkökulmasta tarkastellen vanhempien kokemuksia lapsensa kotihoidosta päiväkotihoidon siirtymävaiheeseen ajalta (https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_6.html).

Narratiivisen tutkimuksen lähtökohtana on henkilöiden merkitykselliset elämykset ja kokemukset, jotka toimivat tiedon välittäjinä sekä tuottajina (Bruner 1987; 1997). Tässä tutkielmassa lapsen siirtymä kotihoidosta päiväkotihoidon on tarkastelun kohteena vanhempien kokemana. Tutkimushenkilöiden kertomukset riippuvat ajasta, paikasta, yhteisöstä sekä sosiaaliseen vuorovaikutukseen vaikuttavista toimijoista, ilmiöistä sekä henkilöiden omasta vuorovaikutukseen suhtautumisesta, jotka tässä tutkielmassa liittyvät kasvatuskumppanuus ilmiöön vanhempien ja päiväkodin henkilöstön välisessä toiminnassa. Narratiivisen tutkimuksen tutkimushenkilöiden elämyksiä, kokemuksia, elettyä elämää ei tutkija tai muu ulkopuolinen henkilö ohjaile, vaan henkilöt kertovat itselle tärkeistä, merkityksellisistä tapahtumista, asioista kyseisen teeman ympäröivistä toimijoista, tekijöistä (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara, 2009, 218-219; Polkinghorne 2005).

Narratiivisella lähestymistavalla on myös haasteensa, sillä tutkimushenkilöiden halu sekä kyky kertoa kokemuksistaan uudelleen

saattaa tapahtuman negatiivisesti henkilön mieleen tai henkilö ei ole ehtinyt negatiivista tapahtunutta reflektoida tai ymmärtää riittävästi itselleen (Puusa, A. & Juuti, P.,2011,203-204).

5.2 Tutkimusote

Tutkielman otteena tutkija toteuttaa narratiivista tutkimusotetta. Narratiivisessa tutkimuksessa tutkitaan tutkimushenkilöiden tuottamia kertomuksia (Bruner 1989; Polkinghorne 2005). Tutkimushenkilöt kuvaavat merkityksellisinä pitämiään kokemuksiaan eri tarinoidensa kautta. Tarinoiden avulla tutkittava elää uudelleen menneitä tapahtumiaan ja/tai kokemuksiaan merkityksellisistä elämänsä tapahtumista. Narratiivisen tutkimuksen kohteena ovat yksittäisten ihmisten tarinat sekä kertomukset (Kananen,2017,46). Usein elämän käännekohtat, kuten esimerkiksi lapsen päivähoiton aloittaminen erilaisine kokemuksineen ja elämyksineen on narratiivisen tiedon lähteinä otollisia tapahtumia (Puusa, A. & Juuti, P.,2011,203-204).

Narratiivisen tutkimusotteen avulla kartoitetaan kyseisessä tutkielmassa vanhempien erilaisia näkemyksiä, kokemuksia sekä asioita, jotka he kokivat tärkeiksi omalla kohdallaan lapsensa siirtyessä kotihoidosta päiväkotihoidoon. Yksittäisen ihmisen, tässä yhteydessä vanhempien kertomukset, on tarina myös siitä, mitä ja miten ihmiset ovat kokeneet kokemuksensa ja mitä asioita he pitävät kokemuksissaan merkityksellisinä tai tärkeinä. Kertomukset välittävät itse ihmisestä, myös siitä, miten hän jäsentää ympäristöään tietystä näkökulmasta. Narratiivinen tutkimus tarkastelee yhtä paljon tutkittavaa kuin itse tutkittavasta ilmiönä tietyssä ympäristössä (Kananen,2017,46).

Narratiivisuus viittaa lähestymistapaan, jossa ihmisten kertomuksia pohditaan keinona ymmärtää omaa elämää sekä tuoda oman elämän

tapahtumia merkitykselliseksi. Narratiiviset kertomukset toimivat tiedon välittäjinä sekä niiden tuottajina. (Salmela & Uusiautti 2017.) Nämä tarinat voivat olla kokonaisvaltaisia ihmisen koko elämänkaarta käsittäviä muisteluja, tai ne voivat kohdentua johonkin tiettyyn teemaan ja /tai merkitykselliseen tapahtumaan hänen elämänsä aikana (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara, 2009, 218-219).

Varhaiskasvatukseen palvelun piiriin siirtymävaihe päivähoitopalvelun kautta on tapahtuma, joka on monen eri tekijöiden kohdentuma sekä tähän tilanteeseen vaikuttavat monet eri toimijat ja ilmiöt. Narratiivisen tutkimusotteen avulla saadaan vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia kartoitettua miten nämä eri tähän tapahtumaan/ ilmiöön eri toimijat, olosuhteet sekä näiden kaikkien liitännäisyys ja merkityksellisyys vaikuttavat lapsen siirtymävaiheeseen kotihoidosta päiväkotihoitoon sekä miten nämä eri tekijät, toimijat ilmentyvät vanhempien kokemuksissa siirtymävaiheen aikana. Kotihoidosta päiväkotihoitoon siirtymävaiheen alkaessa perheiden lapset siirtyvät varhaiskasvatuksen alaisuuteen sekä perheistä tulee kyseisen yhteiskunnallisen palvelun käyttäjinä omine moninaisuuksineen. Myös päivähoidon henkilöstöllä on tietty merkityksellisyys vanhempien kokemuksissa lapsensa siirtyessä päivähoitoon, mutta tässä yhteydessä tarkastellaan ainoastaan vanhempien kokemusten näkökulmasta päivähoitoon siirtymistä. Henkilöstön vaikutus näyttäytyy aineistossa osittain, sillä tutkielman päätarkastelu kohdistettiin vanhempien kokemuksiin lapsensa päivähoidon aloittamiseen liittyvien tekijöiden havainnointiin.

5.3 Tutkimushenkilöt ja aineistoon keruu

Tutkimusaineisto hankittiin kyselylomakkeilla kirjallisina vastauksina. Kyselylomakkeet toimitettiin satunnaisesti kolmekymmenen (30) perheen vanhemmalle. Satunnaisesti valituissa vanhempien valinnassa käytettiin henkilöstön näkemyksiä apuna valitsemalla potentiaaliset perheiden vanhemmat vastaamaan kyselyyn. Tässä tavoitteessa ei täysin onnistuttu, sillä kolmestakymmenestä (30) kyselylomakkeesta kymmenen (10) palautui takaisin vastauksien kera tutkielman tekijälle.

Ylitornion kunnan päiväkotien neljään (4) lapsiryhmään toimitettiin viisi (5) kirjekyselylomaketta kuhunkin lapsiryhmän perheille /vanhemmalle. Näin Ylitornion kunnan alueelle kysymyslomakkeita jaettiin yhteensä kaksikymmentä (20) kappaletta.

Pellon kunnan ainoan päiväkodin kahden (2) lapsiryhmän vanhemmille jaettiin yhteensä kymmenen (10) kyselylomaketta; viisi (5) molempien lapsiryhmien vanhemmalle. Molempien lapsiryhmien vanhemmat valittiin satunnaisesti henkilöstön avustuksella, jolloin 5 (viisi) vanhempaa valittiin kyselyyn kustakin (6) kuudesta lapsiryhmästä.

Näin toivottiin kaikkien 30 (kolmekymmenen) kyselylomakkeen palautuvan takaisin tutkijalle. Tästä tavoitteesta ei onnistuttu, vaan ainoastaan 10 (kymmenen) eli yksi kolmasosa toteutui palautuneista kyselyistä. Ehkä myös kyselyn ajankohta oli huono ajatellen vastaamisprosenttia, sillä kysely toteutettiin marras- joulukuussa 2018.

Näissäkin lapsiryhmän perheissä/vanhemmissa huomioitiin sisarukset sekä saman perheen lapset. Satunnaisvalinnassa hyödynnettiin lapsiryhmän henkilöstön asiantuntijuutta valitsemalla lapsiryhmistään viisi (5) mahdollisesti aktiivista perhettä vastaamaan kyselylomakeisiin. Perheiden valinnassa huomioitiin mahdollinen perheen muu lapsi toisesta saman

päiväkodin lapsiryhmästä, jotta saadaan mahdollisimman monipuolisia sekä useita vastauksia eri vanhemmilta.

Näillä valintakriteereillä saatiin mahdollisimman moni perhe/vanhempi vastaamaan kyselyyn sekä monipuolistamaan aineiston näkökulmia siirtymävaiheen kokemuksista lapsen siirtyessä kotihoidosta päiväkotihoidoon. Päiväkotihoidoon siirtyessä lapsi tulee myös varhaiskasvatuksen palvelujen käyttäjiksi vanhempineen.

Tutkielman kyselyt toteutettiin kahden (2) Lounais-Lapin kunnan (Ylitornio ja Pello) varhaiskasvatuksen alaisuudessa kuuden (6) päiväkotilapsiryhmän vanhemmille osoitetun kyselyn avulla. Satunnaisella valinnalla valikoi kustakin kuudesta (6) lapsiryhmästä viisi (5) perhettä/ vanhempaa, jotka valittiin kyselyyn. Kyselyt suoritettiin kyselylomakkeiden avulla, jotka tutkielman tekijä oli laaditut valmiiksi (liite 2, liite 3). Kyselylomakkeessa oli avoimia kysymyksiä apukysymyksineen vastattavana vanhemmille koskien päiväkotihoidoon siirtymävaiheen eri tekijöitä. Kyselyn avulla kartoitettiin myös eri toimijoiden vaikutusta siirtymävaiheen onnistumiseen kasvatuskumppanuuden näkökulmasta. Kyselyissä kartoitettiin vanhempien mielteitä, kokemuksia siirtymävaiheen onnistumisesta sekä kasvatuskumppanuuden onnistuneesta jatkumosta ajatellen lapsen tulevaa `päiväkotipolkua`. Kysymyslomakkeet palautettiin takaisin tutkijalle postitse, jolloin tutkielman tekijä sai kysymyslomakkeet vastauksineen itselleen vastausten analysointia varten.

Kyselyt toteutettiin joulun alla, marraskuu – joulukuun aikana vuonna 2018, joka ei ollut parhain mahdollinen ajanjakso perheille vastata kyselyyn. Vastauksista yhdeksän saapui tutkielman tekijälle joulukuun 2018 aikana, mutta yksi vastaus saapui vielä helmikuun 2019 alkupäivinä; liekö vanhemmilla unohtunut. Yhteensä vastauksia palautui kymmenen eli yksi kolmasosa lähetyistä kyselyistä.

Tutkielman kohdehenkilöinä ovat näiden kuuden päiväkotilapsiryhmien vanhemmat, joilla on eri-ikäisiä lapsia hoidossa näissä kahden paikkakunnan kuudessa (6) eri päiväkotiryhmissä.

Enimmäkseen kysymysten vastaajina oli perheen äidit, kun kyselylomakkeessa kysyttiin valintaehdoista vastaajan roolia päiväkotihoidon vanhempana tai huoltajana.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kirjekysely-lomaketta päiväkotikäisten lasten vanhemmille tietoturvallisuuden takaamiseksi.

Alun perin kysely oli tarkoitus toteuttaa sähköisesti samalle kohderyhmälle eli päiväkotilasten vanhemmille, mutta tietoturvasyistä päädyttiin lopulta kirjallisiin kyselylomakkeisiin. Kirjekyselylomakkeita käytettäessä myös vastaajien eli vanhempien anonymisuoja säilyi parhaiten eikä vastaajien sijoittumista voida vastauksien joukosta kohdentaa tarkasti, saati kumman paikkakunnan varhaiskasvatuspalvelusta / päiväkodista on vastauspaperissa kyse. Tutkielman tekijän on vaikea vastauksien perusteella kohdentaa kenestä, kumman kunnan päiväkodista/ päiväkodeista ja keistä on kysymys vastauksia analysoidessa. Vaikka kuntien välinen vertailu ei tässä aineistossa mahdollistunutkaan, voidaan etuna pitää vastaajien täydellistä anonymina pysymistä.

Kyseisen tutkielman tekijä sai tällä menetelmällä aineistoa ilman kyselyvastauksien henkilöitymistä, sillä vastauksista päätellen, vaikea kohdentaa tarkka päiväkodin sijainti kummasta paikkakunnasta on kyse, päiväkodin lapsiryhmää vaikea kohdentaa eikä vanhempaa vastaajina voida tarkentaa vastaajien joukosta kyseisen tutkielman aineiston kyselyn vastaajista.

5.4 Tutkimusaineiston analysointi

Tässä tutkimuksessa tutkimusaineistoa tarkasteltiin tarinoina kasvatuskumppanuudesta varhaiskasvatuksessa ja siirtymisestä varhaiskasvatuksen piiriin.

Aineistoa on kymmenen (10) eri vastauslomaketta. Kaikkiin kyselyihin vastasivat perheen äidit, vaikka kyselylomakkeissa annettiin mahdollisuus myös perheen isille ja/ tai muille mahdollisille lapsen huoltajille. Varhaiskasvatuksen palveluita käyttävät moninaiset perhemuotojen lapset ja siksi tärkeää huomioida eri syistä olevien lasten huoltajien asema sekä osallisuus(alaikäisen) lapsen asioita pohdittaessa. Tässä tutkielmassa analysoidaan saatujen vastauksien perusteella perheen äitien (vanhempien) näkökulmia sekä kokemuksia lapsen siirtymävaiheen ajalta kotihoidosta päiväkotihoidoon siirryttäessä.

Vastauslomakkeet tutkielman tekijä koodasi V- kirjaimella sekä numerointia apuna käyttäen. V – kirjain tunnus aineiston koodauksessa johtui perheen vanhemman vastaamisprosentista kyselylomakkeissa. Numeroinnilla ei koodauksessa toteutettu johdonmukaista sääntöä, vaan vastauslomakkeet saivat V- kirjaimen lisäksi satunnaisen numeron 1-10.

Vastauksiin olisi toivottu vaihtelevuutta, monipuolisuutta eri toimijoiden näkökulmista katsottuna ja kokemuksista lapsen siirtymävaiheesta kotihoidosta päiväkotihoidoon siirryttäessä, mutta kyselylomakkeet eivät saavuttaneet perheiden isiä tai muita mahdollisia lapsen huoltajia. Enemmistössä vastauksissa 8/10 (kahdeksan kymmenestä) perheisiin kuuluu 2 lasta, joista suurimmassa määrin molemmat lapset vielä varhaiskasvatuksen eli päiväkotihoidossa olevia lapsia.

Vaihtelevuutta sekä monipuolisuutta perheen lasten lukumäärän suhteen vastauksissa olisi myös toivottu enemmän, mutta kahdessa vastauksessa perheeseen kuului ainoastaan 1 (yksi) lapsi; vastaushetkellä 2vuotta ja 3kk

sekä perhe, jossa lapsi jo lähes 6- vuotias esikouluun menevä poika. Jälkimmäisen perheen 6- vuotiaan pojan päiväkotihoidon aloittamisesta on jo 4 (neljä) vuotta, mutta äidin myönteisten kokemusten johdosta hän täydensi tutkimusaineistoani omalla vastauksellaan. Ohessa lainaus kyseisen äidin loppukommentista (V8):

” Enpäs tiedä, onko minusta apua sinulle, sillä poika on ollut nyt 4 (neljä) vuotta jo hoidossa. Mutta tuleepahan toivoteltua sinulle Hyvää jatkoa opiskeluun!”

Enemmistö vastauksista oli 2- lapsisten perheen äitien vastauksia, eikä näin isien näkökulmaa saatu aineistosta ollenkaan selville. Päivä(koti-) hoitoon siirtyminen koskettaa koko perhettä ja siksi isien / toisen huoltajien näkökulma jäi aineistosta kokonaan pois. Ehkä perheen äitien työssäkäynnin vaikutus näyttäytyy näin vahvasti perheen lapsen päivähoitoon liittyen verrattuina perheen isien työssäkäynnin vaikutuksista perheen lasten päivähoiton näkökulmasta tarkasteltuna.

Useimmissa aineistoin vastauksissa perheen nuorin lapsi päiväkotihoidossa 2- 5- vuotias, vanhempi lapsi alakoululainen (ikävuosiltaan 7- 8 – vuotiaita) ja molemmat lapset olleet päiväkotihoidossa.

5.5 Tutkimusaineiston luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen tutkimuksen ongelmana nähdään tutkimuksen objektiivisuus, johon tutkijan on hyvä päästä sen vaikeudesta huolimatta. Tutkimuksen objektiivisuus ilmenee tutkielman vaatimuksena, jolloin tutkija erottuu tutkittavasta aiheesta, siten etteivät tutkijan omat oletukset, toimenpiteet tai näkemykset vaikuta tutkimustilanteeseen, tutkimuskohteen tekijöihin eikä tutkimustuloksiin. Tutkimustuloksista voidaan havaita tutkijan vilpittömyys tutkimusta kohtaan koko tutkimuksen ajan. Haasteellisuutta tutkijalle on ymmärtää sekä toimia tutkielman teon aikana siten, ettei kyseiset asiat

vaikuta tutkimuksen tekijään koko tutkimuksen aikana eri vaiheissa omilla käsityksillä tai teoilla (Puusa, A. & Juuti, P., 2011,153-155).

Laadullisen tutkimuksen ongelmaksi nousee usein myös, miten tutkija tulkitsee saatua aineistoa sekä kuinka tutkija analysoi tutkimuksensa aineistoa, etteivät hänen omat erilaiset vaikuta tuloksiin tai muuten tutkimuksen kulkuun eri vaiheissa. Tutkijan on tärkeä huomioida, millaisena sosiaalinen vuorovaikutus nähdään todellisuudessa eikä yhden totuuden selvittely ole kovin mahdollista sosiaalisen konstruktionismin metodologisissa tutkimuksissa näiden ilmiöiden tutkinnassa asioiden todellisuuden kyseenalaistamisen vuoksi. Laadullisessa tutkimuksessa kyseenalistetaan tutkijan asema tutkittavaan aineistoon, sillä laadullisen tutkimuksen tutkimustilanteiden tai – ilmiön tutkimustilanne ei välttämättä vastaa ilmiön todellisuutta, joka on huomioitava tutkimustilannetta miettiessä. Myös laadullisessa tutkimuksessa on huomioitava tutkimustilanteiden todellisuus sekä näistä saadun aineiston todellisuuden tekijöiden mahdollinen ristiriitaisuus toisiinsa nähden (KvaliMOTV, 3.3.1 valideetti, luettu toukokuu 2019).

Narratiivisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella tiettyjen käsitteiden avulla. Niitä ovat: refleksiivisyys, historiallinen jatkuvuus, dialektisuus, hätkähdyttävyyys sekä käyttökelpoisuus ja eettisyys (Salmela & Uusiautti 2017). Tässä tutkimuksessa vanhempien kuvaukset siirtymävaiheesta vaikuttivat monipuolisilta ja aidoilta. Aineistossa kuvatut kokemukset sisälsivät todentunnon ja tutkielman tekijänä pystyin tekemään niiden pohjalta tulkintoja siitä,että miten siirtymävaihe on käytännössä toteutunut haasteineen ja onnistumisineen.

Tutkimuksen eettisyyteen kuuluu esimerkiksi tutkimushenkilöiden identiteetin suojaaminen tutkimuksen ajan sekä että, tutkimushenkilöt ovat itse tietoisia tutkimuksen teosta, päämääristä, tavoitteista sekä ovat itsevalintaisesti mukana tutkimustilanteissa. Näihin edellä mainittuihin tekijöihin tämän tutkielman edetessä on huomioitu ja sekä tutkimushenkilöille on saatekirjeen avulla tiedotettu tutkielman

tarkoituksesta, menetelmästä sekä aineiston luotettavuuden säilymisestä tutkielman ajan (Haaparanta, L.,2016). *Johdatus tieteelliseen ajatteluun*,10.2 Tieteen ja etiikan suhde).

Tutkijan aseman, position kohdalla on huomioitava tutkijan riippuvuus tai näkökulma tutkittavaan aiheeseen aiheuttamatta tutkimukseen mitään objektiivisuudesta tai subjektiivisuudesta aiheutuvia kysymyksiä tutkimusta kohtaan. Tämän vuoksi tutkijan on välillä katsottava objektiivisesti lapsen kotihoidosta päiväkotihoittoon siirtymävaiheen eri toimijoita sekä tekijöitä. Tutkijan on myös luotettava saamaansa aineistoon vanhempien kokemuksista sekä tutkittavien, vanhempien on luotettava, että heidän anonymiteettinsa säilyy tutkielman ajan. Anonyymisuoja vanhemmille on turvattava myös tutkimustulosten, tutkimuksen julkaisun jälkeen.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Päivähoitoon hakeutumisen prosessi vanhempien kokemana

Molemmissa tutkimuskunnissa varhaiskasvatuspaikkaa lapselle tulee hakea viimeistään neljä (4) kuukautta aikaisemmin ennen toivottua hoidon tarpeen alkamisajankohtaa. Tarvittaessa lapsen hoidon tarpeen tultua ilman ennakointia perheelle voidaan varhaiskasvatus-/ päivähoitopaikka järjestää lapselle kahden (2) viikon kuluessa, mutta edellytyksenä varhaiskasvatushakemuksen ollessa jo toimitettu kyseisen kunnan varhaiskasvatustoimistoon mahdollisimman pian tarpeen ilmennettyä. Ensisijaisesti varhaiskasvatushakemukset tehdään sähköisesti kyseisen kunnan varhaiskasvatus- palveluiden sivustoilla. Tarvittaessa myös paperinen varhaiskasvatuspaikan hakemus käy, ellei sähköinen hakemus ole mahdollista toteuttaa. Varhaiskasvatuspalvelut ovat laajemmat alle kouluikäisille lapsille kyseisissä tutkimuskunnissa, sillä molemmissa on tarjolla päiväkotihoidon, perhepäivähoidon mahdollisuus kuin myös ryhmäperhepäivähoito- muodot kuten kolmiperhehoitomuoto. Oppivelvollisuus- tai kouluikäisille sekä esiopetusikäisille lapsille on myös tarjolla vanhempien työvuorojen niin vaatiessa aamu- ja iltapäivähoitoa, mutta näihin varhaiskasvatuspalveluihin täytyy myös hakeutua varhaiskasvatushakemuksella, kuten edellä mainittuihin palveluihin.

Lapsen päivähoitoon hakeutumista vanhemmat kokivat aineistossa helpoksi ja vaivattomaksi nykyajan teknologian sähköisyyden niin salliessa. Tutkielman kyselylomakkeisiin vastasivat enimmäkseen perheiden äidit ja he kokivat, että riittävän ajoissa huomioitu lapsen päivähoitotarve auttoi etukäteisjärjestelyissä. Riittävän ajoissa jätetty varhaiskasvatushakemus kunnan varhaiskasvatusohjaajalle päivähoidon tarpeesta mahdollisti

mieluisan tai toivotun päivähoitopaikan järjestymisen perheen toivotusta päivähoitoryhmästä sekä – paikasta. Myös aineistossa havaittiin vanhempien kokemuksista, että aikeisella hakemuksella todettiin olevan päivähoitopaikan sijainnin mielekkyyteen merkitystä ajatellen vanhempien sekä lapsen toiveiden mukaisesti.

Kyselyyn vastanneiden vanhempien, enimmäkseen perheen äitien mielestä hakeutuminen onnistui hyvin sekä vanhemmat kokivat varhaiskasvatuspalvelujen henkilöstön työskentelyn joustavaksi heidän perheen päivähoidon, päivähoitoaikojen tarpeen järjestelyitä kohtaan. Päivähoidon järjestelyiden kohdalla saa varhaiskasvatuspalvelut perheiltä kiitosta joustavuudesta esimerkiksi huomioimalla vanhempien poikkeavista työajoista johtuvat lapsen hoitoaikojen muuttuminen. Tästä kyselyyn vastanneet vanhemmat olivat tyytyväisiä, jotta arjen tuomat muutokset huomioitiin vanhempien mielestä onnistuneesti. Varhaiskasvatussopimusta (tai päivähoitosopimusta, eri kunnissa eri nimellä, jolla sovitaan kirjallisesti varhaiskasvatuksen palvelun käyttämisestä) voidaan tarvittaessa muuttaa perheen tarpeiden mukaan. Tämä koetaan vanhempien kokemuksissa tyytyväisyytenä, joita perheen muuttuvat arjen tilanteet tuovat tullessaan ja vanhempien työajat voivat muuttua alkuperäisestä sopimuksesta huolimatta. Näiden kaikkien tekijöiden kokonaisuus koettiin vanhempien kokemuksissa onnistuneeksi sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön työskentely koettiin joustavaksi, onnistuneeksi sekä perheitä huomioitavaksi palveluksi vanhempien kokemuksissa.

6.2 Merkitykselliset asiat päiväkotihoidon aloituksessa vanhemmille ja lapselle

Lapsen aloittaessa päiväkotihoidoa siirtyy lapsi kasvuympäristöstä toiseen. Tämä kasvuympäristöstä toiseen siirtyminen vaatii tiettyjä

etukäteisvalmisteluja, kuten esimerkiksi tutustumiskäyntejä lapsen tulevaan kasvu- ja toimintaympäristöön. Tutustumiskäyntien aikana lapsi vierailee omaksuen turvallisesti oman tutun, turvallisen vanhemman (tai muun aikuisen) kanssa tulevan hoito- ja kasvuympäristön eri tekijöitä, vuorovaikutustilanteita sekä eri toimintoja ympäristön niitä salliessa. Uudessa kasvu- ja hoitoympäristössä lasta sisäistää vähitellen hänelle muodostuneen uuden roolin omien kasvun ja kehityksen tuomien edellytysten mukaisesti lapsiryhmän muiden lasten joukossa. Tietysti sosiaalisen vuorovaikutustilanteiden tekijät vaikuttavat omalta osaltaan siirtymien tutustumisvaiheeseen niin lapsen kuin vanhempien tunnetilaan ja uuden ympäristön vaikutelmaan, esimerkiksi miten henkilöstö suhtautuu lapsen (ja vanhemman) tarpeiden huomioimiseen.

Nämä siirtymän ennakkovalmisteluihin yleisimmin sisältyvät tutustumiskäynnit koettiin tutkielman vanhempien kokemuksissa todella tärkeiksi kaikille osapuolille. Näiden tutustumiskäyntien vuorovaikutustilanteissa luodaan jo luottamusta vanhempien ja henkilöstön keskuudessa. Tutustumiskäyntien tarkoituksena on rakentaa keskinäistä yhteistyötä ja yhteisten kasvatuskäytännöiden linjausta vanhempien sekä henkilöstön välille. Tutkielman vanhemmat kokivat tutustumiskäyntien sujuneen heidän kohdallaan hyvin ja henkilöstön lapsen yksilöllistä huomiointia arvostettiin.

Kasvatuskumppanuuden muodostuminen omine eri tekijöineen vanhempien ja henkilöstön välille koettiin näiden tutustumiskäyntien aikana luontevaksi tutkielman vanhempien keskuudessa.

Lapsen siirtyessä päiväkotihoidon tutustumiskäynneillä on haasteensa myös päivähoidon henkilöstölle. Henkilöstön haasteista mainittakoon esimerkkinä kasvatuskumppanuuden muodostaminen, jotta he työskentelyllään mahdollistavat luontevan, luottamuksellisen sekä lasta ja perhettä kunnioittavan kasvatuskumppanuuden syntymisen jo perheen tutustumiskäyntien aikana. Myös on muistettava vastavuoroisuus

periaattein, että lapsen uusi kasvu- ja toimintaympäristö on valmis vastaanottamaan lapsi ja perhe omine heikkouksineen tai vahvuuksineen.

Tutustumiskäyntien aikana vanhemmat tunnusteleivat myös päiväkodin ilmapiirin tuntemuksia sekä he pohtivat omia tuntemuksiaan lapsensa tulevasta päiväkotiympäristöstä eri tekijöiden näkökulmasta. Siksi on tärkeää jo tutustumiskäyntien aikana luoda turvallinen, lasta yksilöllisesti huomioiva ja perheitä kunnioittava kasvatuskumppanuuden tuntemus.

Tutkielman vanhempien kokemuksista tutustumiskäynnit onnistuivat sekä he kokivat tärkeiksi lapsen yksilöllisen huomioimisen tutustumiskäyntien aikana. Perheiden kasvatuskumppanuus tutkielman vanhempien keskuudessa muodostui lämpimäksi, tärkeäksi vuorovaikutussuhteeksi, josta vanhemmat saivat tukea lapsen kasvua, kehitystä sekä hyvinvointia koskevissa keskusteluissa. Vanhemmat kertoivat kasvatuskumppanuuden edelleen toimivan onnistuneesti, vaikka heidän lapsen päiväkotihoidon siirtymäaika toteutui vuosia sitten.

” Tutustumiskäynnit, sitä kun kuvitteli ettei lasta huomioitaisi tarpeeksi, kun itse oli ollut kotona 1,5 vuotiaaksi saakka. Henkilökunta on osaavaa ja huomioi tämän hyvin. ” (V8).

6.3 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen henkilöstön kanssa päiväkotihoidon aloittamisen siirtymävaiheessa

Tutkielman aineistossa vanhemmat ovat kokeneet yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden hyvänä sekä ongelmattomana päiväkotihoidon siirtymävaiheen alusta alkaen. Avoin, luottavainen, vanhempia arvostava keskusteluvuorovaikutus kasvatuskumppanuuden toteutumisena auttaa vanhempia ja henkilöstöä välittämään tärkeitä asioita lapsen kasvun ja

kehityksen tukemiseksi päiväkodin arjen toiminnoissa. Tutkielman vanhemmat kokivat, että heidän toiveitaan, ajatuksiaan sekä odotuksia kuunneltiin sekä toteutettiin päiväkodin toiminnoissa sisäisten ja ulkoisten resurssien salliessa. Vanhempien osallisuutta sekä yhteistoiminnallisuutta päiväkodin toiminnoissa huomioitiin mahdollisuuksien mukaisesti päiväkodin eri toiminnan osa-alueilla.

Tutkielman vanhempien kokemuksista tärkeäksi koettiin henkilöstön hienovarainen, lämminhenkinen, vanhempien kasvatuseriaatteita kunnioittava lähestyminen kasvatusongelmien tai – vaikeuksien kohdatessa. Vanhempien kokemuksissa arvostettiin rakentavaa, vanhempia kunnioittavaa lapsen kasvun, kehityksen sekä hyvinvoinnin tukemiseen saatuja kasvatuskäytänteiden ohjausta vinkkejä antaen. Vanhempien kokemuksiin sisältyi henkilöstöltä saatu arvokas tuki omaan vastuulliseen kasvatustehtävään sekä tarvittaessa vanhemmat saivat ohjausta varhaiskasvatuksen moniammatillisen henkilöstön tietoisuuteen ohjausta erityistukitoimien saamiseksi lapsen kasvun sekä kehityksen tukemiselle.

Päiväkotihoidon aloittamisen siirtymävaihe omine tekijöineen luo onnistuessaan hyvät edellytykset vuorovaikutukselliselle kasvatuskumppanuudelle päiväkodin henkilöstön ja vanhempien välille, jota tutkielman vanhemmat kokemuksissaan arvostivat.

”Meidät ainakin otettiin hyvin perheenä vastaan, kannustettiin ja lohdutettiin kun lapset itki hoitoon jäädessä, että niin se on muillakin lapsilla ollut. Aina on ollut avointa keskustelua puolin ja toisin.” (V9).

”Meillä on toiminut erittäin hyvin yhteistyö hoitajien kanssa. Asiat keskustellaan (niin hyvät kuin pahat) mahdollisimman pian, eikä niitä jätetä roikkumaan.” (V4).

6.4 Päiväkotihoiton aloittamisen haasteet

Haasteita päivähoiton aloittamiseen ovat asettaneet esimerkiksi vanhempien työajat erilaisine työvuoroineen ja työmatkoineen, jolloin päivähoiton käytännön järjestelyt on ollut haasteellista toteuttaa lapsen hoitoaikojen puitteissa kaikki osatekijät huomioiden. Näihin vanhemmat kokivat saaneensa joustavuutta päiväkodin henkilöstön taholta. Tutkielman vanhempien kokemuksissa arvostettiin lasten allergioista ja/tai sairauksista johtuneet erityisjärjestelyjen huomiointi erilaisine haasteineen. Lasten erityistarpeiden järjestelyt ovat tuoneet oman haasteensa päivähoiton aloittamiseen, mutta vanhemmat kokivat että, näiden asioiden huomiointi on sujunut mallikkaasti henkilöstön taholta lapsen päiväkotihoidon aloittamisen siirtymävaiheessa.

Tutkielman aineiston vanhemmat pohtivat myös henkilöstön vaihtuvuutta lapsen ja vanhempien perusluottamuksen horjumisen näkökulmasta henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi, varsinkin vasta päiväkotihoidon siirtymävaiheen alkaessa. Ongelmana vanhemmat eivät asiaa kuitenkaan kokeneet lapsen viihtyessä päiväkodissa hyvin hoitopäiviensä ajan, koska lapsen ympäristössä olivat omat, ennestään tutut ja turvalliset lapsiryhmän lapset sekä tuttu toimintaympäristö näiden pysyessä samana.

Enemmistö tutkielman vanhemmista koki haastavimpana lapsen jäännin päiväkotiin siirtymävaiheen aikana. Useissa vanhempien kommentteissa tämä haaste, tekijä hiipui lapselta ajan kuluessa (kaksi (2) viikkoa – kaksi (2) kuukautta) päiväkotihoidon siirtymisen kulumisesta. Päiväkotihoidon jäämistilanteiden helpottamiseen vanhemmat kokemuksissaan arvostivat ”kullanarvoista”, tuttua, turvallista, ammattitaitoista henkilöstöä, joka huomioi lapsen yksilöllisesti, lohdutti turvallisen ilmapiirin puitteissa päiväkotipäivän alkuun.

Päiväkotihoidon jäämistilanteissa turvallisen, läsnäolevan, lapsen huomioivan henkilöstön apu lapsen turvana helpotti myös vanhempien

tunnetilaa luovuttaa jäämistilanteissa lapsi päiväkotihoitoon vanhemman työpäivän ajaksi. Henkilöstöllä on merkityksellinen osuus jäämistilanteiden helpottamisessa ja mielipahan poistamisessa niin lapselta kuin vanhemmalta lapsen hoitopäivän aloittamisen tilanteissa jäämistilanteiden lisäksi.

Päiväkotihoitoon siirtymävaiheessa on myös huomioida lapsen käyttäytymisen muutokset, sillä lapsen ympäristön muutokset, käyttäytymisenmallit, odotukset muuttuvat ympäristön muuttuessa. Vanhempien on huomioitava lapsen ympäristötekijöiden vaikutus, sillä lapsi käyttäytyy eri tavoin kotonaan, päiväkodissa tai muussa ympäristössä kyseisen ympäristön olosuhteiden tekijät huomioituina.

”Alussa lapsi oli hiukan itkuinen jäädessään päiväkotiin, mutta se meni nopeasti ohi. Oma sopeutuminen oli helppoa, kun tiesi ettei lapsella ole hoidossa mitään hätää. Ryhmäkoko on ollut sopiva, jolloin lapset ovat saaneet yksilöllistä huomioita. Meillä lapsi selkeästi viihtyy hoidossa, jossa on leikkikavereita, askarrellaan, jne. Mallioppiminen on myös merkittävää, kun esimerkiksi kuukauden hoidossa olon jälkeen lapsi oppi syömään itse.” (V1).

”Lapsi reagoi viiveellä (noin 2viikkoa) aloittamisesta oli itkuisempi ja heräili öisin. Se meni kuitenkin nopeasti ohi.” (V10).

6.5 Vanhempien saama tuki siirtymävaiheen aikana

Vanhempien saama vertaistuki päivähoidon aloittamisen siirtymävaiheessa aineiston vanhempien kokemusten mukaan on vaihtelevaa; osa on saanut vertaistukea ystäviltään, sukulaisiltaan, osa päivähoidon henkilöstöltä tai

osa vanhemmista ei kokenut vertaistuen tarvetta ollenkaan. Yksi merkityksellinen huomioitava tekijä vanhempien vertaistuen tarpeettomuuteen on perheen muiden lasten ollessa jo päiväkotihoidossa, jolloin vanhemmille on päiväkotihoidon aloittaminen aiemmista kokemuksista tiedossa olevaa toimintaa erilaisine tekijöineen. Tietysti on huomioitava lasten ja perheen yksilöllisyys erilaisine tarpeineen päiväkotihoidon siirtymävaiheessa. Jokaisen lapsen ainutkertaisuus päiväkotihoidon erityisine tarpeineen on huomioitava siirryttäessä kotihoidosta varhaiskasvatuspalveluiden käyttäjiksi eri tavoin sekä on mahdollistettava onnistuneen kasvatuskumppanuuden muodostuminen henkilöstön ja vanhempien yhteistyömuotona.

Tutkielman vanhemmat arvostivat henkilöstön lämminhenkistä vuorovaikutustilanteisiin suhtautumista sekä henkilöstöltä saatuja käytännön kasvatusongelmatilanteisiin saatuja vinkkejä lapsen käyttäytymisen ongelmatilanteissa reagoinnin eri keinoja. Vanhempien kokemuksista siirtymävaiheen ajalta korostui henkilöstön arvostus kasvatuksellisen tuen saannista vanhemmille omiin toimintoihin, esimerkiksi lapsen jäädessä päiväkotiin ja miten vanhempien kannatta näissä tilanteissa toimia.

Lapsen siirtyessä päiväkotihoidon myös erilaiset käytännön järjestelyt, toiminnot liittyvät varhaiskasvatuspalvelujen käyttämiseen. Eräs vanhemmille, huoltajille tarkoitettu käytännön velvoite varhaiskasvatuksessa on sähköinen lapsen / lasten päivähoitoaikojen tarpeen ilmoittaminen päivähoiton tarjoajalle riittävän ajoissa henkilöstön tarpeen huomioinnin näkökulmasta johtuen.

Tutkielman vanhemmat kokivat saavansa kaikkeen päiväkotihoidon aloituksen siirtymävaiheeseen tarvittavaa vertaistukea, ohjausta sekä opastusta kaikessa lapsensa päiväkotihoidon aloittamiseen liittyvissä kysymyksissä sekä henkilöstö opasti tarvittaessa omien resurssiensa mukaisesti.

”Olen saanut tukea, jos olen sitä toivonut. Yleisesti ottaen siirtymävaihe on mennyt meidän kohdalla hyvin. Meillä on kaikki mennyt hyvin. Lapsi on sopeutunut päiväkotiin hyvin. Itselläni ei ole tullut tähän mennessä mitään harmituksen aiheita. Ainoana haasteena nyt on lapsen kiukkuaminen hakuvaiheessa, jos lapset eivät ole vielä ulkona. Pukeminen on usein erittäin haasteellista, mutta tähän olen pyytänyt apua henkilöstöltä, jotta lapsi olisi puettu valmiiksi kotiinlähdön aikaan. Myös päiväunien onnistuminen päiväkodissa helpottaa iltaisin kotona oloa.” (V1).

6.6 Siirtymävaiheen kehittäminen

Tutkielman vanhempien kokemuksista havaittiin lapsen päiväkotihoidon siirtymävaiheen onnistuneen hyvin, vaikka siirtymävaiheeseen liittyvistä tekijöistä muutamat seikat hieman haittasivat tuota tuntemusta. Esimerkkinä mainittakoon lapsen jäämistilanteet päivähoitoon, jolloin vanhemmat kokivat epäonnistuneensa vanhempana. Tutkielman vanhempien kokemuksista negatiivisena koettiin henkilöstön vaihtuvuudesta aiheutuva haitta lapsen sekä vanhempien luottamuksellisen kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön rakentavan muodostamisen yhtenä negatiivisena tekijänä. Vaihtuva henkilöstö koettiin haittana, jolloin vanhemmat miettivät lapsensa hoitopäivän onnistumista. Näiden vanhempien negatiivisten kokemusten tuloksena voidaan pohtia toimivaksi mallia vanhempien sekä `omahoitaja`- käytänteiden eri toimintamalleja. Näiden eri kasvatuskumppanuus- toimintamallien kautta saadaan mahdollisesti onnistuneita kokemuksia myös vanhemmille.

Tutkielman vanhemmat kokivat myös päiväkodissa toimivan lapsiryhmän merkittävänä tekijänä lapselleen tuovan suuremman kasvuympäristön sekä

erilaisten toimijoiden ympäröivänä tuoden erilaisia elämyksiä ja kokemuksia verrattuna perhepäivähoitoympäristön tekijöihin.

Vanhemmilta pyydettiin myös lapsen kotihoidosta päiväkotihoidon siirtymävaiheen mietteitä, kokemuksia päiväkotihoidon aloittamisesta kuuden (6) kuukauden kuluttua siirtymävaiheen kuluttua, miten jälkeensä tarkasteltuna kyseinen siirtymävaihe on onnistunut. Näiden vanhempien kokemusten, mielteiden kautta haluttiin tarkastella siirtymävaiheen onnistumista perheiden osalta.

Tutkielman vanhempien kokemusten kautta tämän siirtymävaiheen kuluessa lapsi / lapset ovat sopeutuneet hyvin omaan lapsiryhmäänsä, päiväkodin toimintojen, käytänteiden jo onnistuneen hyvin lapsen kuin myös vanhempien osalta.

Luottamuksellisen, perheitä kunnioittavan sekä lapsen yksilöllisesti huomioivan yhteistyön sekä kasvatuskumppanuuden merkitystä vanhemmat korostivat edelleen siirtymävaiheen mentyä ja lapsen jo sopeuduttua päiväkodin, oman lapsiryhmänsä arjen toimintoihin.

Muutama vanhempi koki kuitenkin, ettei hän voi ilmaista toiveitaan, odotuksiaan hoidon suhteen lapsen henkilöstölle, koska näiden asioiden ilmaiseminen on hänelle hankalaa. Syytä asioiden, toiveiden ilmaisemisen hankalaksi kokemiselle vanhempi ei osannut eritellä eikä tarkempaa syytä vanhemman negatiivisille kokemuksille havaittu eikä vastauksissa asiaa pohdittu kyseisen maininnan lisäksi.

Yleisesti tutkielman vanhemmat kokivat yhteistyön positiivisena, arvokkaana osatekijänä kasvatuskumppanuudelle sekä vanhempien omalle kasvatustehtävän tukemiselle. Lapsen siirtyessä kotihoidosta päiväkotihoidon siirtymävaihe koettiin onnistuneeksi sekä vanhemmat olivat avoimia, luottavaisia sekä vastaanottavaisia varhaiskasvatus henkilöstön mielteille, kasvatuskumppanuuden muodostamiselle.

Siirtymävaihe kotihoidosta päiväkotihoidon muodostuu jokaisen lapsen, vanhempien sekä henkilöstön välille erilaiseksi, sillä

kasvatuskumppanuudessa vaikuttavat sosiaalisen vuorovaikutustilanteiden toimijat ja tekijät eri tavoin.

”Tutustumiskäynnit tärkeitä, koska vanhempi voi silloin yhdessä lasten kanssa tutustua paikkaan ja henkilökuntaan. Tärkeää on, että lapset kokevat itsensä tervetulleiksi ja että joku hoitaja on aluksi tuttu.” (V6).

” Olen pitänyt paljon siitä, kuinka lapset on huomioitu näissä tilanteissa sekä henkilökunnan ammattitaitoisesta ja ystävällisestä otteesta.” (V3).

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkielman aihe ” Lapsen tie kotihoidosta päiväkotihoidoon” nousi itselle työkokemukseni kautta. Työskentely päiväkodeissa perheiden kanssa heidän lastensa kasvua, kehitystä sekä hyvinvointia tukien asettaa henkilöstölle tietyt velvoitteet ja rajoitteet, vaikka yhteistyö on avointa, luottamuksellista sekä vanhempia, perheitä kunnioittavaa. Viime vuosien kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa on nykyään kasvatuskumppanuus hengen merkeissä tehtävää yhteistyötä vanhempien / huoltajien kanssa.

Tutkielman satunnaisesti valittujen perheiden vanhemmat kokivat kasvatuskumppanuuden onnistuneen omalta osaltaan suurimmaksi osaksi hyvin sekä vanhemmat arvostivat henkilöstön pysyvyyttä kasvatuskumppanuuden jatkumoa ajatellen.

Lapsen aloittaessa päiväkotihoidoa on tämä eräänlainen prosessi koko perheelle sekä miten perheen arjen toiminnot jälleen muodostuvat onnistuneeksi kaikkien jäsenten näkökulmasta katsottuna.

Kasvatuskumppanuuden luontevaan onnistumiseen vaaditaan luottamuksellista, avointa sekä kunnioittavaa sosiaalista vuorovaikutusta päiväkodin henkilöstön sekä vanhempien välillä. Onnistuneen kasvatuskumppanuuden rakennuspalikoiksi voidaan nimetä vanhempien ja lapsen vastaanottaminen päiväkodin henkilöstön toimesta, miten heidät tutustetaan tulevaan uuteen lapsen kasvuympäristöön sekä miten henkilöstön huomioi lapsen yksilölliset tarpeet sekä mahdolliset erityistoimenpiteet päiväkodin lapsiryhmän toiminnoissa. Vanhempien osallisuuteen on viime aikoina panostettu varhaiskasvatuksen toiminnoissa kuulemalla ja lisäämällä vanhempien vaikutusmahdollisuuksia päiväkotien kasvatusta- ja opetustoimintaan.

Lapsen siirtymistä kotihoidosta päiväkotihoitoon on tarkasteltu kirjallisuudessa sekä pohdittu erilaisia kasvatuskumppanuuden toimintamuotoja. Esimerkkinä mainittakoon Hannele karikosken sekä Aila Tiilikan artikkeli `Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle` Varhaiskasvatuksen käsikirjassa (2012, 77-92), jossa pohditaan aloituskeskustelun osuutta kasvatuskumppanuuden muodostumiselle.

Tässä tutkielmassa tarkasteltiin siirtymävaihetta kotihoidosta päiväkotihoitoon vanhempien kokemana, mutta lapsen omasta näkökulmasta tarkastellen esille tulisivat erilaiset kokemukset siirtymävaiheen ajalta lapsen oman kokemusmaailman merkeissä. Tietysti lapsen itsensä kokemuksiin vaikuttaa lapsen omat iän mukaiset edellytykset tiedostaa siirtymävaiheen tekijöitä tai siihen vaikuttavia toimijoita.

Kasvatuskumppanuuden toimintamuotoihin vaikuttavat yhteiskunnalliset, kulttuurilliset, ajan sekä paikan omat haasteellisuudet sekä varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitelmallisuus, pedagogiikka ja vanhempien oma osallisuus koskettaa kasvatuskumppanuuden toimintaan.

LÄHTEET

Anderson, L. W., Jacobs, J., Schramm, S. & Splittgerber, F. 2000. School transitions: beginning of the end or a new beginning? *International Journal of Educational Research* 33 (4), 325-339. doi: 10.1016/S0883-0355(00)00020-3.

Conn-Powers, M. C., Ross-Allen, J. & Holburn, S. 1990. Transition of young children into the elementary education mainstream. *Topics in Early Childhood Special Education* 9 (4), 91-105.

Daniel, G. R., Wang, C. & Berthelsen, D. 2016. Early school-based parent involvement, children's self-regulated learning and academic achievement: An Australian longitudinal study. *Early Childhood Research Quarterly* 36, 168–177.

Gifford-Smith, M. E., & Brownell, C. A. 2003. Childhood peer relationships: social acceptance, friendships, and peer networks. *Journal of Social Psychology* 141 (4), 235-284.

von Grüningen, R., Perren, S., Nägele, C. & Alsaker, F. 2010. Immigrant children's peer acceptance and victimization in kindergarten. *British Journal of Developmental Psychology* 28 (Pt 3), 679-697. DOI: 10.1348/026151009X470582

Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R., . . . Siimes, U. (2016). Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hirsjärvi, S. & Sinivuori, E. (2009). Tutki ja kirjoita (15. uud. p. 22. painos.). Helsinki: Tammi.

Huttunen, E., Huttunen, E., & Niiranen, P. (1989). Onko lapsen hyvä olla päivähoidossa? Puheenvuoroja päivähoidosta. Kuopio: Kustannuskiila.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. (2009). Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja: Kirjavälitys

Kalliala, M. (2012). Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoidossa. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Kananen, J. (2017). Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

von Grüningen, R., Perren, S., Nägele, C. & Alsaker, F. 2010. Immigrant children's peer acceptance and victimization in kindergarten. British Journal of Developmental Psychology 28 (Pt 3), 679-697. DOI: 10.1348/026151009X470582

Kaskela, M. & Kekkonen, M. (2006). Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes.

Kekkonen, M. (2012). Kasvatuskumppanuus puheena: Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä

Lapin Kansa-sanomalehti, Petteri Paalasmaa, perjantai 10.elokuuta 2018, Uutiset- artikkeli

Laukkanen, O., Lihr, S., & Salpakivi, P. (1981). Perhe, varhaiskasvatus ja päivähoito (2., tark. p. ed.). Hki: Otava.

Ma, X., ShenHuilan, J., Krenn Shanshan, Y. & Yuan, H. 2016. A Meta-Analysis of the Relationship Between Learning Outcomes and Parental Involvement During Early Childhood Education and Early Elementary Education. *Educational Psychology Review* 28(4), 771–801

Mahkonen, S. (2018). Vuoden 2018 varhaiskasvatuslaki. Helsinki: Edit

Määttä, K., & Uusiautti, S. 2012. Editorial: How Do the Finnish Family Policy and Early Education System Support the Well-Being, Happiness, and Success of Families and Children? Teoksessa K. Määttä & S. Uusiautti (toim.), *Early Child Care and Education In Finland*. Abingdon: Routledge, 1-18

Näkökulmat varhaiskasvatuksen opettajien vanhempien ja opettajien yhteistyötä viidessä Euroopan maassa, Eeva Hujala, Leena Turja, Maria Filomena Gaspar , Marika Veisson & Manjula Waniganayake, sivut 57-76, Julkaistu verkossa: 26.3.2009, <https://doi.org/10.1080/13502930802689046> , luettu toukokuu 2019

Välistä yhdenmukaisuutta Opettajien ja vanhempien käsitykset School Transition käytännöt: Hyvä perusta tulevaisuutta, Annarilla Ahtola, Piia Maria Björn, Tiina Turunen, Pirjo-Liisa Poikonen, Marita Kontoniemi , Marja-Kristiina Lerkkanen, jne., sivut 168-181, julkaistu verkossa: 23 helmikuu 2015, <https://doi.org/10.1080/00313831.2014.996598>).

Pellon kunta www.pello.fi- sivusto

Puusa, A. & Juuti, P. (2011). Menetelmäviidakon raivaajat: Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. [Helsinki]: JTO.

Rimm-Kaufman, S. E., Pianta, R. C., & Cox, M. J. 2000. Teachers' judgments of problems in the transition to kindergarten. *Early Childhood Research Quarterly* 15 (2), 147–166

Salmela, M., & Uusiautti, S. 2017. How to implement the narrative approach in different phases of a positive psychological research? A four-dimensional analysis. *International Journal of Research Studies in Psychology* 6 (1), 43-55. DOI: 10.5861/ijrsp.2017.1704

Tervonen, K., Uusiautti, S., & Määttä, K. 2013. Transitions in school life – teachers' experiences of pupil's middle-of-the-school-year transitions. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* 3 (5), 570-582.

Turja, L., Hujala, E. & Ylitapio-Mäntylä, O. (2011). *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Uusiautti, S., Määttä, K., & Määttä, M. 2013. Love-based practice in education. *International Journal about Parents in Education* 7 (2), 134-144.

<https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/index.html>- sivusto

Xu, Z. & Gulosino, C. A. 2006. How Does Teacher Quality Matter? The Effect of Teacher–Parent Partnership on Early Childhood Performance in Public and Private Schools. *Education Economics* 14(3), 345–367. DOI: 10.1080/09645290600777550

Ylitornion kunta www.ylitorno.fi – sivusto

LIITTEET

Liite 1 / Tutkimuslupa-anomus

Tutkimuslupa- anomus

9.10.2018

Pyydän saada tehdä tutkimusta kuntanne varhaiskasvatuksen yksiköissä kartoittaen vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä lasten päiväkotihoidon siirtymävaiheessa sekä kasvatuskumppanuudesta päivähoidon aloittamisen vaiheessa.

Tutkimustyöni sisältyy opintoihini Lapin Yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan maisterivaiheen kuuluvan pro gradu- tutkielmaan.

Tutkimuksen aineisto saadaan kyselyllä sähköpostitse päivähoidon yksiköiden vanhempien vastauksista. Vanhemmilta saatua aineistoa käsitellään asianmukaisella tavalla erityistä luottamuksellisuutta noudattaen.

Kunnioittavasti

Maarit Heikka

Raanujärventie 1939,

95660 KANTOMAA NPÄÄ, Ylitornio

puh. 0503012315

e-mail: maheikka(at) ulapland.fi

Liite 2 / Saatekirje vanhemmille

Hyvä päiväkotihoidossa olevan lapsen / lasten huoltaja

Teen Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnassa pro gradu-tutkielmaa päivähoito -ikäisten lasten päiväkotihoidossa olevien vanhempien kokemuksista päiväkotihoidon aloittamiseen liittyvistä kysymyksistä.

Tutkimustani ohjaa professori Satu Uusiautti.

Tutkimuksellani haluan saada selville vanhempien mielteitä hyvän päiväkotihoidon aloittamisen tekijöistä sekä hyvän kasvatuskumppanuuden toteutumisesta kotihoidosta päiväkotihoitoon siirtymävaiheessa. Siksi lähestyn Sinua.

Juuri Sinun kokemuksesi ovat tärkeitä.

Pyydän, että kertoisit mielteitäsi ja kokemuksiasi oman lapsenne päiväkotihoidon alkutaipaleesta pohtien aloittamiseen liittyviä tekijöitä, kuten esimerkiksi päivähoidon hakuprosessia, kohtaamisia päiväkodin henkilöstön kanssa. Sinun omia jännityksen ja mietinnän kohteita. Minua kiinnostavat ajatuksesi tämän siirtymävaiheen ajalta sekä siirtymävaiheen jälkeen kuuden (6) kuukauden jälkeen hoidon aloittamisesta.

Vanhempien kokemusten saavuttaminen on tärkeää, jotta tulevaisuudessa näihin asioihin voidaan panostaa, parantaa tai toimia toisin positiivisen kasvatuskumppanuuden puitteissa ja luoda hyvä, turvallinen sekä avoin `lapsen tie` kotihoidosta päiväkotihoitoon kaikille toimijoille hyvässä, rakentavassa hengessä siirtymävaiheen tapahtumissa.

Toivottavasti Sinä löydät ajan vastata oheiseen kyselyyn.

Kysely koostuu muutamasta avoimesta kysymyksestä, joihin pyydän kirjaamaan kaikkia kokemuksiasi, positiivisia ja negatiivisia, jotka juuri Sinun mielestäsi olivat/ ovat siirtymävaiheen aikana merkityksellisiä. Oikeita tai väärä vastauksia ei ole.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä henkilöllisyytenne paljastu missään tutkimuksen vaiheessa.

Vastaukset jäävät minulle työni valmistumiseen asti, minkä jälkeen ne hävitetään asianmukaisesti.

Osallistuminen on vapaaehtoista. Jokaisen vanhemman kokemukset ovat tärkeitä.

Annan mielelläni lisätietoja tutkimuksestani (yhteystiedot alla).

Vastaukset toivon saavani mahdollisimman pian (viimeistään 16.12.2018 mennessä) mukana olevalla palautuskirjekuorella. Palautuskirjekuori on kuoressa mukana valmiina, jossa postimaksu valmiiksi maksettuna.

Ystävällisin terveisin

Maarit Heikka

puh. 0503012315

Raanujärventie1939

95660Kantomaa, YLITORNIO

e-mail: maheikka(at)ulapland.fi

Liite 3 / Kyselylomake vanhemmille

Vastaa omin sanoin seuraaviin kysymyksiin.

Kaikki kokemukset ja näkemykset ovat tärkeitä.

Voit käyttää vastaamisessa apunasi myös kysymyksen yhteydessä olevia lisäkysymyksiä; tarvittaessa kääntöpuolella lisää tilaa vastauksille.

Kyselyyn vastaa perheen äiti / isä / muu huoltaja: _____

Perheen lasten määrä ja ikä / päiväkotihoidossa olevien perheen lasten määrä ja ikä:

1. Miten kuvaisit päivähoitoon hakeutumisen prosessia?

(minkälainen päivähoitoon hakeutumisen hakumenettely oli, millaista päiväkotihoidon aloittaminen oli, miten päivähoito kunnallisena palveluna palvelee perheenne tarpeita?

2. Millaiset asiat olivat merkityksellisiä aloittaessa päiväkotihoitoa vanhemmille ja lapselle?

(tutustumiskäynnit, ensivaikutelma päiväkotipaikasta, päiväkotihenkilöstö, lapsen huomiointi näissä tilanteissa, päiväkotihoidon aloituksen vaikutukset perheen arkeen)

3. Miten kuvaillet yhteistyötä ja kasvatuskumppanuuden toteutumista henkilöstön kanssa päiväkotihoidon aloittamisen siirtymävaiheessa?

(kasvatuskumppanuuden jatkuminen, lapsen / perheen yksilöllinen huomiointi, yhteistyön toteuttamiskäytännöt, kasvatuskumppanuuden merkitys, vanhempien kunnioittaminen kasvattajina)

4. Mitkä kokemukset ja tilanteet olivat haasteellisia päiväkotihoidon aloittamisessa?

(lapsen sopeutuminen päiväkotiryhmään, vanhempien oma sopeutuminen, yhteistyö päiväkodin henkilöstön kanssa, päiväkotiarjen sujuminen perheessä)

5. Miten kuvaillet saamaasi tukea vanhempana siirtymävaiheen aikana?

(vertaistuki muilta päivähoidon / päiväkodin perheiltä, keskusteluapu, ohjeistukset lapsen päivittäisten tarpeiden huomiointi päiväkodissa, mahdollisten allergian / sairauden hoito ja huomiointi)

6. Muut mietteet siirtymävaiheen ajalta

(yhteistyö päiväkodin henkilöstön kanssa, päiväkodin vaatimukset perheille, kokemukset kasvatuskumppanuudesta päiväkodin henkilöstön kanssa siirtymävaiheen jälkeen, vanhempien `velvoitteet` onnistuneelle päiväkotipäivälle; kokemukset, mietteet puoli vuotta (6kk) siirtymävaiheen jälkeen)

Kiitos 😊!

Liite 4 / Tutkimussuunnitelma

`Lapsen tie päivähoitoon` kahden Lounais-Lapin alueen kunnan vanhempien kokemuksia lapsen päiväkotihoidon siirtymävaiheesta

Tutkielman aihe ja aiheen perustelut

Tutkielman aihe löytyi omasta työkokemuksesta siitä, miten perheet kokevat lapsen siirtymisen päiväkotihoidon kaikkine kyseisen siirtymävaiheen mukanaan tuomien erilaisten muutoksien, niin perheen arjen järjestelyissä kuin lapsen päivähoitoon sopeutumisessa.

Lapsen päivähoitoon siirtyminen on jokaisen lapsiperheen lähes `väistämätön` edellytys, jotta molempien vanhempien työssäkäynti on mahdollista.

Päivähoitojärjestelyjen mukanaan tuomat arjen järjestelyt ovat jokaiselle perheelle yksilöllisiä järjestelyitä, jotka aiheutuvat miten kyseisen kunnan päivähoitopalvelujen järjestelyt ovat saatavilla perheiden tarpeiden mukaan; onko mahdollisuus ilta-, yö- ja/tai vuorohoidon ollenkaan ja miten tarvittavat päivähoitopalvelut ovat perheiden saatavilla.

Päivähoitoon siirtymävaiheeseen vaikuttavat monet eri asiat, käytännöt ja siksi tutkielman kautta haluan kartoittaa vanhempien erilaisia kokemuksia kyseisestä siirtymävaiheesta. Myös kasvatuskumppanuuden kautta tuleva yhteistyö lapsen vanhempien kanssa on haasteellista kartoittaa, sillä perheet ovat yksilöllisiä ja ainutlaatuisia oman lapsensa kasvatusyhteisöinä.

Miten päivähoidon henkilöstön sekä vanhempien oma `rooli` voivat vaikuttaa päivähoitoon siirtymävaiheen kokemuksiin?

Kasvatuskumppanuuden syntyminen päivähoidon aloitusvaiheessa luo pohjan koko kasvatuskumppanuuden toiminnalle ja siksi on tärkeää

kartoittaa vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta yleisesti päivähoitoon siirtymävaiheen ajoilta.

Itse työelämässä saadun työkokemusten mukaan positiivisen, myönteisen sekä kunnioittavan kasvatuskumppanuuden syntyminen vanhempien kanssa lapsen päivähoitoon siirtymävaiheessa on sujuvaa sekä vanhemmille haasteellista, mutta henkilöstön merkityksen ymmärtämisen kautta kasvatuskumppanuus saa oman haasteellisen osuutensa. Näin kasvatuskumppanuus-käsite on yhtenä osa-alueena mukana tutkielmassa kartoittamassa vanhempien kokemuksia päivähoitoon aloitusvaiheesta.

Tutkielman keskeiset käsitteet

Tutkielmani keskeisinä käsitteinä ovat kasvatuskumppanuus, varhaiskasvatus- ja päivähoito- käsitteiden eroavuuksien ymmärtäminen. Kasvatuskumppanuus- käsitteen yhteydessä yhteistyöllä vanhempien huoltajien kanssa on suuri merkitys. Myös vanhempien osallisuus kasvatustapahtuman keskeisenä elementtinä on tärkeä tekijä. Osallisuus-käsite tuli Varhaiskasvatuslain (1.9.2018) vahvasti esille, jota toteutetaan niin lasten kuin vanhempien huomioimisessa varhaiskasvatustoiminnoissa.

Tutkielman alustavat tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkielmani kartoittaa vanhempien kokemuksia. mietteitä lastensa päiväkotihoidon aloitusvaiheen näkemyksiä kahden (2) Lounais-Lapin kunnan alueella (Ylitornio ja Pello). Toivottavaa on, että tutkielman avulla voidaan panostaa enemmän myönteisen sekä lasta ja perheitä kunnioittavaa kasvatuskumppanuutta kyseisessä siirtymävaiheessa sekä päivähoitoon jatkuessa kaikille osapuolille rakentavien, myönteisten tekijöiden osalta onnistuneena yhteistyömuotona kasvatuskumppanuudessa. Myös haluan kartoittaa henkilöstön mahdollista osuutta hyvään kasvatuskumppanuuteen sekä miten tavoin henkilöstö

onnistuu näissä toiminnoissa vanhempien näkemysten mukaan. Onnistunut kasvatuskumppanuus on monen eri tekijän ”summa” ja siksi tutkielmani kartoittaa vanhempien näkemyksiä kyseisestä siirtymävaiheesta heidän näkökulmasta katsottuna. Vanhemmat ovat lasta lähinnä oleva kasvatustoimija ja siksi heidän osuus kyseisessä siirtymävaiheessa on tärkeä kartoittaa.

Tutkimuskysymykset ovat:

Mitä vanhemmat kertovat lapsensa päivähoidolta?

Alakysymykset:

1. Millainen on päivähoitoon hakeutumisprosessi?
2. Millaisia ovat päivähoidosta saadut myönteiset ja kielteiset kokemukset?
3. Miten päivähoitoa tulisi kehittää?

Tutkimusmenetelmä ja suunnitelma aineistonkeruusta

Tutkielmani tutkimusmenetelmä on laadullinen eli fenomenograafinen menetelmä. Fenomenografiassa ollaan kiinnostuneita ihmisten erilaisia ilmiöitä koskevista käsityksistä. Fenomenografisessa tutkimuksessa ei pyritä saamaan tietoa todellisuudesta sinänsä vaan siitä, miten ihmiset todellisuuden kokevat ja millaisia käsityksiä he siitä muodostavat.

Tutkielmassani kartoitetaan vanhempien kokemuksia lastensa päivähoidon aloittamisen siirtymävaiheen tekijöistä. Nämä tekijät koetaan eri tavoin ja jokainen kokemus on kasvatuskumppanuuden rakentumisen kannalta tärkeä sekä tutkielmani kartoittaa hyvän kasvatuskumppanuuden jatkumon edellytyksiä.

Laadullinen menetelmä siksi, että näin ollaan kiinnostuneita päivähoitoon siirtymävaiheen eri tekijöistä sekä miten vanhemmat kokevat tämän vaiheen ilmiön kokonaisuutena ja miten siirtymävaiheen tekijät heijastuvat perheen (lasten) arkeen. Tutkielma kartoittaa myös kasvatuskumppanuuden osuutta päivähoidon aloittamiseen sekä sen eri tekijöitä vanhempien kokemusten kautta.

Aineiston keruu oli alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitus kerätä sähköisen järjestelmän kautta, mutta tietoturvasyistä päädyttiin kirjalliseen paperiversioon.

Tutkimusluvan antajien huolena oli vanhempien tietoturvasuus-, vaitiolovelvollisuus- ja anonyymisuojaan turvallinen säilyminen aineiston hankinta vaiheessa. Näin päädyin kirje- kyselylomakkeisiin aineiston hankintamenetelmänä.

Kysymyskirjeet on jaettu satunnais-otannalla lasten päiväkodeissa (6) kuudessa eri lapsiryhmän viiden (5) perheen vanhemmille, yhteensä 30 kysymyskirjettä.

Kysymyskirjeissä on vastauspaperit sekä kirjeet valmiiksi lähetettäväksi tekijälle postitse.

Aineiston laajuutta rajoittamalla voidaan siirtymävaiheen tekijöitä analysoida syvemmin sekä huomioida riittävän laajasti niiden vaikutuksia tulevaisuudessa tuleviin päiväkotihoidon siirtymävaiheen vanhempien kokemuksiin ja näin välttää mahdollisia negatiivisia kokemuksia tutkielman aineistosta saaduilla tiedoilla.

